

Η
ΑΡΧΗ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΠΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ (Α.Ε.Π.Π.)
1ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνήλθε στην έδρα της στις 31 Μαΐου 2018 με την εξής σύνθεση:
Ειρήνη Αφοκάρδου Πρόεδρος, Ευαγγελία Μιχολίτση -Εισηγήτρια και
Χρυσάνθη Ζαράρη, Μέλη.

Για να εξετάσει την από 25/4/2018 Προδικαστική Προσφυγή με Γενικό
Αριθμό Κατάθεσης (ΓΑΚ) ΑΕΠΠ 374/26.04.2018 της εταιρείας με την
επωνυμία «.....», με έδρα τα ....., νομίμως
εκπροσωπούμενης.

Κατά της Ανώτατης Στρατιωτικής Διοίκησης Υποστήριξης Στρατού
(ΑΣΔΥΣ)/Διεύθυνση Εφοδιασμού Μεταφορών (εφεξής αναθέτουσα αρχή),
όπως νόμιμα εκπροσωπείται.

Με την Προδικαστική Προσφυγή η αιτούσα επιδιώκει να γίνει δεκτή η
υπό εξέταση προσφυγή και να ακυρωθεί η με αριθμό Φ.
600163/32/128744/Σ.4244/10 Απρ 18 απόφαση της Ανώτατης Στρατιωτικής
Διοίκησης Υποστήριξης Στρατού (ΑΣΔΥΣ) «ΘΗΣΕΑΣ», Δ/ση Εφοδιασμού
Μεταφορών, Τμήμα Ι, κατά το μέρος που απέρριψε την προσφορά της και
κατά το μέρος που έκανε δεκτή την προσφορά του οικονομικού φορέα
«.....».

Η συζήτηση άρχισε αφού άκουσε την Εισηγήτρια Ευαγγελία Μιχολίτση

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφτηκε κατά τον Νόμο

1. Επειδή, για την άσκηση της υπό εξέταση προσφυγής έχει
καταβληθεί e-παράβολο, σύμφωνα με τα άρθρα 363 του Ν.4412/2016 και 5
του ΠΔ 39/2017, ύψους 4.900,00 ευρώ (βλ. ηλεκτρονικό παράβολο με
κωδικό 20340565495806250087 με εκτύπωση αποδεικτικού ηλεκτρονικής
πληρωμής της Τράπεζας Πειραιώς της 25/4/2018 και εκτύπωση από την
ιστοσελίδα της ΓΓΠΣ του e-παραβόλου με αναφορά αυτόματης δέσμευσης).

Αριθμός απόφασης: 471/2018

2.Επειδή με την υπ' αριθμ. πρωτ. 6/2017/ΕΚΕΜΣ Διακήρυξη η αναθέτουσα αρχή προκήρυξε ηλεκτρονική διαγωνιστική διαδικασία με την εφαρμογή του άρθρου 33 του Ν. 4412/2016 δυναμικού συστήματος αγορών για την «ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΕΞΤΡΑ ΠΑΡΘΕΝΟΥ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΛΥΨΗ ΑΝΑΓΚΩΝ ΤΟΥ ΕΚΕΜΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ ΒΟΙΩΤΙΑΣ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ ΚΑΙ ΕΥΒΟΙΑΣ» (Αριθμ. Διακ. 6/27 Δεκ 2017, CPV: 15411110-6 Ελαιόλαδο), συνολικού προϋπολογισμού 980.000,00 ευρώ πλέον ΦΠΑ (εκτιμώμενη ετήσια δαπάνη χωρίς ΦΠΑ 490.000,00 ευρώ περίπου), με κριτήριο κατακύρωσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά με αποκλειστικό κριτήριο τη χαμηλότερη τιμή.

3. Επειδή περίληψη της ως άνω προκήρυξης απεστάλη προς δημοσίευση στο Συμπλήρωμα της Επίσημης Εφημερίδας των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στις 27-12-2017 (S2017-183955), ενώ την ίδια ημέρα αναρτήθηκε η προκήρυξη στο ΚΗΜΔΗΣ (ΑΔΑΜ 17PROC002492230) και εν συνεχεία στο διαδικτυακό τόπο του ΕΣΗΔΗΣ με συστημικό αριθμό 51389,1, όπου αναρτήθηκε την 29/1/2018 ορθή επανάληψη της ως άνω διακήρυξης όσον αφορά το άρθρο 2 παρ. 4 της διακήρυξης.

4. Επειδή στον εν θέματι διαγωνισμό συμμετείχαν τρεις οικονομικοί φορείς μεταξύ των οποίων η προσφεύγουσα (αριθμός προσφοράς 88821) και η εταιρεία ..... (αριθμός προσφοράς 88826).

5. Επειδή, η αρμόδια Επιτροπή Διενέργειας Διαγωνισμού συνεδριάζοντας στις 23 Φεβρουαρίου 2018 έκρινε ως προς την προσφορά της προσφεύγουσας ότι *«Κατά τον έλεγχο των δικαιολογητικών της υποψήφιας εταιρείας «.....» ....., όπως αυτά αναγράφονται στον συνημμένο Πίνακα Τεχνικής Προσφοράς, που παράγεται μέσω του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων και αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του παρόντος πρακτικού, διαπιστώθηκε ότι έχει πληρότητα εγγράφων»* ενώ κρίνοντας μη αποδεκτές τις λοιπές δύο προσφορές εισηγήθηκε τη συνέχιση της διαδικασίας του διαγωνισμού με την προσφεύγουσα.

6. Επειδή, στις 13/3/2018 η αναθέτουσα αρχή με την με αριθμό Φ. 600.163/15/120994 Σ. 3123 επιστολή της απευθυνόμενη προς το Ειδικό

Αριθμός απόφασης: 471/2018

Κέντρο Εφοδιασμού Μονάδων Στρατού (ΕΚΕΜΣ) ως Μονάδα διενεργούσα την ηλεκτρονική διαδικασία βάσει σχετικής απόφασης της αναθέτουσας αρχής, επεσήμανε τα κάτωθι : « Σας γνωρίζουμε κατόπιν του (δ) σχετικού, που αφορά στα αποτελέσματα αξιολόγησης των αιτήσεων συμμετοχής (δικαιολογητικά συμμετοχής – τεχνική προσφορά) των εταιρειών που συμμετείχαν στον υπ' αριθμ. 06/17 διαγωνισμό, αναφορικά με την προμήθεια του εφοδίου του θέματος, ότι απαιτείται η παροχή διευκρινιστικών εγγράφων, σύμφωνα με τα καθοριζόμενα στο άρθρο 102 παρ. 1 του (α) ομοίου, για την κατατεθείσα προσφορά της εταιρείας «.....», αναφορικά με την υποβολή δήλωσης αποδοχής των όρων της διακήρυξης και σύνταξης οικονομικής προσφοράς, όπως αυτό ορίζεται στο Άρθρο 2 παρ. 6β του Παραρτήματος «B» της (β) σχετικής διακήρυξης, καθόσον από την κατατεθείσα προσφορά της εν λόγω εταιρείας αυτά συνάγονται περιφραστικά αλλά δεν αναφέρονται ρητά στην προσφορά της».

7. Επειδή, σε συνέχεια της ως άνω επιστολής της αναθέτουσας αρχής, το Ειδικό Κέντρο Εφοδιασμού Μονάδων Στρατού (ΕΚΕΜΣ) στις 19/3/2018 με την με αριθμό Φ. 600.163/63/1782 Φ. 256 επιστολή του κοινοποίησε μέσω της λειτουργικότητας «επικοινωνία» του διαδικτυακού τόπου του διαγωνισμού (ΕΣΗΔΗΣ) αίτημα διευκρινίσεων προς την εταιρεία ..... στο οποίο, μεταξύ άλλων, ανέφερε τα εξής: «1. Σας γνωρίζουμε, σε εκτέλεση του (στ) σχετικού και προκειμένου να ολοκληρωθεί το στάδιο αξιολόγησης, των δικαιολογητικών συμμετοχής της εταιρείας σας, για το διαγωνισμό της (β) όμοιας διακήρυξης, απαιτείται η παροχή διευκρινιστικών εγγράφων, σύμφωνα με τα καθοριζόμενα στο Άρθρο 102 παρ. 1 του (α) σχετικού.

2. Πιο συγκεκριμένα, απαιτείται η παροχή διευκρινιστικών εγγράφων, αναφορικά με την υποβολή δήλωσης αποδοχής των όρων της διακήρυξης και σύνταξης οικονομικής προσφοράς, όπως αυτό ορίζεται στο Άρθρο 2 παρ. 6β του Παραρτήματος «B» του (β) σχετικού.

3. Παρακαλούμε για την άμεση υποβολή των απαιτούμενων διευκρινίσεων, εντός τριών (3) εργάσιμων ημερών από λήψεως, σε ηλεκτρονική μορφή αρχείου τύπου pdf, μέσω του πεδίου «επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ».

Αριθμός απόφασης: 471/2018

8. Επειδή, στις 22/3/2018 η εταιρεία «.....» μέσω της «επικοινωνίας» του διαδικτυακού τόπου του διαγωνισμού «ΕΣΗΔΗΣ» απέστειλε την αυθημερόν υπογεγραμμένη υπεύθυνη δήλωσή της περί αποδοχής των όρων της διακήρυξης και σύνταξης οικονομικής προσφοράς.

9. Επειδή, εν συνεχεία, στη συνεδρίαση της 27 Μαρτίου 2018 – στα πλαίσια της οποίας εκδόθηκε συμπληρωματικό πρακτικό αξιολόγησης δικαιολογητικών συμμετοχής – τεχνικής προσφοράς- η αρμόδια Επιτροπή Διενέργειας Διαγωνισμού προέβη «στον έλεγχο της συμπληρωματικής αξιολόγησης της τεχνικής προσφοράς της «.....» η οποία έστειλε ηλεκτρονικά υπεύθυνη δήλωση αποδοχής των όρων της διακήρυξης του Διαγωνισμού» και εισηγήθηκε τη συνέχιση της διαγωνιστικής διαδικασίας και με τη συμμετοχή της ως άνω εταιρείας. Η εν λόγω απόφαση κοινοποιήθηκε στο ΕΚΕΜΣ προκειμένου να ενεργήσει αναλόγως.

10. Επειδή με το με αριθμό Φ. 600.163/88/2316 Σ.339 έγγραφό του το ΕΚΕΜΣ κοινοποίησε την 17/4/2018 μέσω της «επικοινωνίας» προς όλους τους ενδιαφερόμενους την με αριθμό Φ. 600.163/32/128744 Σ. 4244 απόφαση της η αναθέτουσας αρχής.

11. Επειδή, με την ως άνω απόφαση η αναθέτουσα αρχή: α) απεδέχθη τα σχετικά πρακτικά ελέγχου δικαιολογητικών συμμετοχής – τεχνικών προσφορών, β) έκρινε ως αποδεκτή την αίτηση συμμετοχής (δικαιολογητικά συμμετοχής – τεχνική προσφορά) του οικονομικού φορέα ....., «καθόσον πληροί τις απαιτήσεις της Υπηρεσίας, σύμφωνα με το άρθρο 2 της (η) σχετικής διακήρυξης και τα άρθρα 75,78,79, 93 ΚΑΙ 94 του (ε) ομοίου» και απέρριψε τις δύο έτερες προσφορές μεταξύ των οποίων και την προσφορά της προσφεύγουσας, δίδοντας περαιτέρω εντολές για συγκεκριμένες ενέργειες στο ΕΚΕΜΣ. Ειδικά, όσον αφορά την προσφορά της προσφεύγουσας η αναθέτουσα αρχή με την προσβαλλόμενη απόφαση έκρινε ότι «δεν κατέθεσε επί ποινή αποκλεισμού για τους δηλούμενους στην αίτηση συμμετοχής της, δημόσιους παραλήπτες (ΕΚΕΜΣ- ΓΕΝ/ΠΟΝ) του προς προμήθεια εφοδίου, πιστοποιητικά, από τις Αναθέτουσες Αρχές, κατά παράβαση του Άρθρου 2 παρ. 2, (3) , (α), του Παραρτήματος «Β» της (η) σχετικής διακήρυξης».

12. Επειδή η προσφεύγουσα κατέθεσε στις 25/4/2018 στον διαδικτυακό τόπο διαγωνισμού (ΕΣΗΔΗΣ) την υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή,

Αριθμός απόφασης: 471/2018

νομίμως υπογεγραμμένη, έχοντας κάνει χρήση του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος Ι του π.δ/τος 39/2017 την οποία κοινοποίησε στην ΑΕΠΠ αυθημερόν με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

13. Επειδή, ο επίδικος διαγωνισμός, ως εκ του αντικειμένου του, της προϋπολογισθείσας δαπάνης και του χρόνου εκκίνησης της διαδικασίας ανάθεσης, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Βιβλίου ΙV του Ν. 4412/2016.

14. Επειδή η Αναθέτουσα Αρχή, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 9 του π.δ 39/2017 κοινοποίησε, στις 26/4/2018 την υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή μέσω της λειτουργικότητας «επικοινωνία» σε κάθε ενδιαφερόμενο τρίτο, ο οποίος μπορεί να θίγεται από την αποδοχή της προσφυγής.

15. Επειδή η προσφεύγουσα, ως προσφέρουσα, θεμελιώνει προφανές έννομο συμφέρον για την άσκηση προδικαστικής προσφυγής κατά της επίμαχης απόφασης, ως προς το μέρος που αφορά στην απόρριψη της προσφοράς της. Ωστόσο, σχετικά με τους ισχυρισμούς της περί απόρριψης της προσφοράς της εταιρείας ..... από τη συνέχιση της διαδικασίας ανάθεσης, όπως παγίως έχει κριθεί από τη νομολογία, διαγωνιζόμενος ο οποίος νομίμως αποκλείεται από διαγωνισμό δεν έχει έννομο συμφέρον να αμφισβητήσει τη νομιμότητα της συμμετοχής άλλου διαγωνιζόμενου, καθόσον με τον αποκλεισμό του καθίσταται, ως προς το διαγωνισμό αυτό, τρίτος (βλ. Ε.Α. ΣτΕ 301/2011, 748/2010, 1317/2009, ΣτΕ 2817/2008, 1450/2007 και 666/2006). Κατ' εξαίρεση, όμως, και προς διασφάλιση της αρχής του ενιαίου μέτρου κρίσης, η οποία αποτελεί ειδικότερη έκφανση των αρχών της ίσης μεταχείρισης των διαγωνιζομένων και της διαφάνειας που διέπουν το δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων, με έννομο συμφέρον προβάλλει ισχυρισμούς αναφερόμενους αποκλειστικώς στην αποδοχή της συμμετοχής άλλου διαγωνιζόμενου, παρά τη συνδρομή λόγου αποκλεισμού ίδιου με εκείνον που απετέλεσε την αιτιολογία αποκλεισμού του (πρβλ. Ε.Α. ΣτΕ 174/2016, 44/2014, 106/2013, 380/2012, 671/2011, 1156, 329/2010, 246/2009). Διευκρινίζεται ότι κρίσιμο εν προκειμένω είναι εάν εχώρησε διαφορετική εκτίμηση των αυτών πλημμελειών των προσφορών και όχι εάν διαφορετικές πλημμέλειες αφορούν στο ίδιο εν γένει ζήτημα (ΕΑ ΣτΕ 274/2012). Σε μία τέτοια

Αριθμός απόφασης: 471/2018

περίπτωση το αίτημα προβάλλεται απαραδέκτως ως προς την αποδοχή της προσφοράς του (πρβλ. Φ. Αρναούτογλου, *Η αίτηση ασφαλιστικών μέτρων του ν. 3886/2010*, 2η έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, 2013, παρ. 141 σελ. 100 και παρ.368 σελ.230).

16. Επειδή η προσφεύγουσα με την υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή ισχυρίζεται, όσον αφορά την απόρριψη της προσφοράς της, ότι δεν παραβίασε το άρθρο 2 παρ. 2ι (3) (α) του Παραρτήματος της «Β» της σχετικής διακήρυξης, οπότε η απόρριψη της προσφοράς της είναι – κατά τα λεγόμενά της- εσφαλμένη και αυθαίρετη, έρχεται δε σε πλήρη αντίθεση με την αρχή της χρηστής διοίκησης και τις επιμέρους αυτής αρχές, της προστατευόμενης εμπιστοσύνης και της αρχής της επιείκειας υπέρ του διοικούμενου. Ειδικότερα, η ως άνω αναφερθείσα διάταξη της διακήρυξης θεσπίζει την υποχρέωση υποβολής καταλόγου των κυριότερων παραδόσεων που πραγματοποιήθηκαν την τελευταία τριετία και αφορούν σε αποδέκτες είτε ιδιωτικούς φορείς είτε αναθέτουσες αρχές, διαζευκτικά και όχι σωρευτικά. Ως υποστηρίζει, δε, η προσφεύγουσα, υπέβαλε για τους ιδιώτες παραλήπτες (.....) σχετικές καρτέλες στις οποίες έχουν καταχωρηθεί οι παραδόσεις, η αξία των προϊόντων και οι ημερομηνίες παράδοσης και υπεύθυνη δήλωση με το ειδικότερο περιεχόμενο που απαιτεί η διακήρυξη. Όσον αφορά τους αποδέκτες – αναθέτουσες αρχές (ΕΚΕΜΣ και ΓΕΝ/ΠΟΝ) υπέβαλε τις σχετικές καρτέλες, με το ειδικότερο περιεχόμενο που απαιτεί η διακήρυξη χωρίς να υποβάλει σχετικά πιστοποιητικά. Με βάση τα ως άνω, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι εκ περισσού αναγράφονται στον σχετικό κατάλογο οι παραδόσεις στους αποδέκτες – φορείς δημοσίου γιατί η συμμόρφωσή της με τον ως άνω όρο της διακήρυξης πληρώθηκε με την προσκόμιση καταλόγου και δικαιολογητικών για τους ιδιώτες παραλήπτες, επομένως δεν τίθεται θέμα ποινής αποκλεισμού σε βάρος της. Επικουρικά, προβάλλει η προσφεύγουσα τον ισχυρισμό ότι, όσον αφορά τις παραδόσεις των δημοσίων φορέων που κατέθεσε στον οικείο κατάλογο η προσφεύγουσα, η αναθέτουσα αρχή, καταχρηστικά και καθ' υπέρβαση της αρχής της χρηστής διοίκησης, έκρινε ότι η έλλειψη των πιστοποιητικών παράδοσης οδηγεί στον αποκλεισμό της προσφοράς της καθώς εδύνατο να αντλήσει αυτεπαγγέλτως άμεσα το

Αριθμός απόφασης: 471/2018

σχετικό δικαιολογητικό των παραδόσεων που πραγματοποιήθηκαν την τελευταία τριετία προς το ΕΚΕΜΣ.

Όσον αφορά την αποδοχή της προσφοράς του οικονομικού φορέα ....., η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι ενώ η εν λόγω εταιρεία δεν είχε υποβάλει την απαιτούμενη δύναμη του άρθρου 2 παρ. 6β του Β Παραρτήματος της διακήρυξης «*υπεύθυνη δήλωση αποδοχής όρων Διακήρυξης και Σύνταξης Οικονομικής Προσφοράς*» - ούτε καν με την από 16/2/108 ενιαία υπεύθυνη δήλωσή της περιέχει τοιαύτη δήλωση, της ζητήθηκε από την αναθέτουσα αρχή η παροχή διευκρινίσεων σχετικά με την εν λόγω υπεύθυνη δήλωση. Ειδικότερα, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι από την εταιρεία «.....» ζητήθηκε να καταθέσει εκ των υστέρων την ως άνω ελλείπουσα δήλωση, την οποία αυτή εν συνεχεία κατέθεσε παρατύπως εκτός της ηλεκτρονικής πλατφόρμας ΕΣΗΔΗΣ και της οποίας εξ αυτού του λόγου δεν έχει λάβει έτι γνώση η ίδια η προσφεύγουσα. Περαιτέρω, η προσφεύγουσα αναφέρει ότι το γεγονός ότι ζητήθηκε και έγινε αποδεκτή μεταγενέστερη υποβολή εγγράφου σε συμμόρφωση με τους όρους της διακήρυξης, το οποίο δεν είχε νομίμως υποβληθεί παραβιάζει τα προβλεπόμενα στο άρθρο 102 παρ. 2 του Ν. 4412/2016, ενώ εισάγει διακρίσεις και άνιση (προνομιακή) μεταχείριση του συγκεκριμένου οικονομικού φορέα κατά παράβαση της παρ. 3 του αυτού άρθρου.

17. Επειδή στις 4/5/2018 η αναθέτουσα αρχή απέστειλε με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο τις με αριθμό πρωτ. Φ. 600.163/43/134264 απόψεις της στην ΑΕΠΠ.

18. Επειδή, με το με αριθμό πρωτ. Φ. 600.163/36/132575 Σ. 4819 έγγραφό της η αναθέτουσα αρχή γνωστοποίησε προς την ΑΕΠΠ την πρόθεσή της περί αναστολής της διαγωνιστικής διαδικασίας εκτιμώντας ότι (η αναστολή) «*δύναται να προλάβει μελλοντικές δυσχέρειες στη διενέργεια του διαγωνισμού, σχετικά με την αποτύπωση των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης των προσφορών των συμμετεχουσών εταιρειών στην ηλεκτρονική πλατφόρμα του ΕΣΗΔΗΣ, πριν αποσφραγισθούν ηλεκτρονικά οι οικονομικές προσφορές*» και καλώντας το ΕΚΕΜΣ να ενεργήσει αναλόγως. Εν συνεχεία, με το με αριθμό πρωτ. Φ. 600.163/100/2631 Σ. 401 έγγραφό του το ΕΚΕΜΣ γνωστοποίησε με κοινοποίηση σε όλους τους ενδιαφερόμενους και

Αριθμός απόφασης: 471/2018

ταυτόχρονη ανάρτηση στο διαδικτυακό τόπο του διαγωνισμού (ΕΣΗΔΗΣ) την από 3/5/2018 αναστολή της διαγωνιστικής διαδικασίας ως εξής: «Σας γνωρίζουμε σε εκτέλεση του (γ) σχετικού ότι αναστέλλεται η διαγωνιστική διαδικασία της (α) όμοιας διακήρυξης, έως την τελική κρίση της (β) σχετικής προσφυγής».

19. Επειδή στις απόψεις της η αναθέτουσα αρχή αναφέρει, εν συνόψει, αναφορικά με την απόρριψη της προσφοράς της προσφεύγουσας, ότι ο σχετικός όρος της διακήρυξης που προβλέπει ότι η απόδειξη της τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας των συμμετεχόντων όσον αφορά τους ανθρώπινους – τεχνικούς πόρους και την εμπειρία τους να εκτελέσουν τη σύμβαση σε κατάλληλο επίπεδο ποιότητας πραγματώνεται με την υποβολή καταλόγου κυριότερων παραδόσεων τριετίας και την υποβολή πιστοποιητικών - εφόσον ο παραλήπτης ήταν αναθέτουσα αρχή, ήτοι δημόσιος φορέας- έχει τεθεί επί ποινή αποκλεισμού. Η αναθέτουσα αρχή αναφέρει ότι η προσφεύγουσα, κατέθεσε τους σχετικούς καταλόγους για ιδιωτικούς και δημόσιους παραλήπτες, καταθέτοντας την απαιτούμενη δήλωση για τους ιδιωτικούς παραλήπτες όχι όμως και τα αντίστοιχα πιστοποιητικά για τους αντίστοιχους δημόσιους παραλήπτες. Περαιτέρω, υποστηρίζει η αναθέτουσα αρχή ότι «ο διαζευκτικός και όχι σωρευτικός χαρακτήρας των ως άνω δικαιολογητικών, ήταν δεσμευτικός για την Αναθέτουσα Αρχή και δεν την νομιμοποιούσε να ζητήσει επιπλέον από τους συμμετέχοντες οικονομικούς φορείς την κατάθεση και των δύο ειδών καταλόγων κυριοτέρων παραδόσεων, δηλαδή από ιδιωτικούς και δημόσιους παραλήπτες όταν αυτοί (οι φορείς) ορθά επέλεξαν να καταθέσουν τον ένα εκ των δύο και μόνο. Στην περίπτωση όμως που κάποιος οικονομικός φορέας επέλεγε ως μη όφειλε, την κατάθεση και των δύο ειδών καταλόγων κυριοτέρων παραδόσεων, δηλαδή από ιδιωτικούς και δημόσιους παραλήπτες, καθιστούσε αυτούς στο σύνολό τους, αναπόσπαστο τμήμα της αίτησης συμμετοχής του, η οποία είναι ενιαία και αδιαίρετη μη επιτρεπομένης ουδόλως της κατάτμησης και της επιλεκτικής της αξιολόγησης». Συνεχίζοντας, η αναθέτουσα αρχή αναφέρει ότι με βάση τα οριζόμενα στο άρθρο 75 παρ. 1γ και 33 παρ. 5 του Ν. 4412/2016 η αξιολόγηση των αιτήσεων συμμετοχής ολοκληρώνεται με τα κριτήρια

Αριθμός απόφασης: 471/2018

επιλογής, ως είναι και η τεχνική και επαγγελματική ικανότητα του άρθρου 2 παρ. 2ι (3) του Παραρτήματος Β της διακήρυξης.

Επιπλέον, η αναθέτουσα αρχή υποστηρίζει ότι στην υποθετική περίπτωση που ήθελε να επιλέξει τη μη αξιολόγηση του καταλόγου των κυριότερων παραδόσεων από τους δημόσιους παραλήπτες προσφοράς, που ως διατείνεται (η αναθέτουσα αρχή), και η ίδια η προσφεύγουσα θεωρεί ελλιπή, θα παραβίαζε την αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και την αρχή της επιείκειας του διοικουμένου παραβιάζοντας ουσιώδη όρο του διαγωνισμού, ενώ – κατά την κρίση της – θα *«ήταν εκτεθειμένη σε κατάθεση προδικαστικής προσφυγής εκ μέρους της εταιρείας «.....», για μεροληπτική συμπεριφορά υπέρ της «.....»[...]*» Τέλος, όσον αφορά τον ισχυρισμό της προσφεύγουσας ότι η αναθέτουσα αρχή λειτουργώντας καταχρηστικά και κατά παράβαση της χρηστής διοίκησης «τιμώρησε» την προσφεύγουσα παρόλο που το ίδιο το ΕΚΕΜΣ είναι ένας από τους αναγραφόμενους στον κατάλογο φορείς, η αναθέτουσα αρχή αναφέρει ότι τούτο δεν ευσταθεί, καθώς το ΕΚΕΜΣ απλώς κοινοποίησε στους διαγωνιζόμενους φορείς την απόφαση της αναθέτουσας αρχής ως διενεργούσα το διαγωνισμό Μονάδα.

Αναφορικά με την προσφορά της εταιρείας *«.....»*, η αναθέτουσα αρχή υποστηρίζει ότι η ως άνω εταιρεία υπέβαλε μεν υπεύθυνη δήλωση αλλά το περιεχόμενό της ήταν ελλιπές, δηλώνοντας μόνο την ισχύ της οικονομικής της προσφοράς και όχι την αποδοχή των όρων της σχετικής διακήρυξης και σύνταξης οικονομικής προσφοράς. Εν συνεχεία, αναφέρει ότι σύμφωνα με το άρθρο 102 παρ. 1 και 2 του Ν. 4412/2016, η εν λόγω έλλειψη θεωρήθηκε *«επουσιώδης πλημμέλεια ήδη υποβληθέντος εγγράφου, η οποία δεδομένης της περιφραστικής ικανοποίησης των όρων του διαγωνισμού, ήταν δυνατό να θεραπευθεί με νέο διευκρινιστικό από τη εταιρεία έγγραφο, χωρίς αυτό να θεωρηθεί ως μεταγενέστερη υποβολή εγγράφου σε συμμόρφωση όρων της διακήρυξης»* . Επιπλέον, υποστηρίζει η αναθέτουσα αρχή επί της δήλωσης αποδοχής σύνταξης οικονομικής προσφοράς, ότι με την υποβολή υπεύθυνης δήλωσης περί ορισμού του χρόνου διάρκειας οικονομικής προσφοράς των τεσσάρων (4) μηνών, βάσει του άρθρου 3 παρ. 2 του Παραρτήματος Γ της διακήρυξης, εκδηλώθηκε περιφραστικά και όχι ρητά, πλην όμως σαφώς, η βούληση της εν λόγω εταιρείας για τη συμμετοχή της στο επόμενο στάδιο του

Αριθμός απόφασης: 471/2018

διαγωνισμού (σύνταξη και κατάθεση οικονομικών προσφορών) και ως εκ τούτου- ως διατείνεται η αναθέτουσα αρχή – σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 102 παρ. 1 και 3 του Ν. 4412/2016, πρόκειται περί επουσιώδους πλημμέλειας ήδη υποβληθέντος εγγράφου, της οποίας ήταν δυνατή η θεραπεία. Εν κατακλείδι, αναφέρει η αναθέτουσα αρχή ότι ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας ότι η εταιρεία «.....» κατέθεσε την υπεύθυνη δήλωση εκτός ηλεκτρονικής πλατφόρμας δεν ευσταθεί, καθώς αυτή είναι ηλεκτρονικά υπογεγραμμένη, γεγονός, που υφίσταται – κατά τα λεγόμενα της αναθέτουσας αρχής – μόνο επί ηλεκτρονικής υποβολής.

20. Επειδή σύμφωνα με το άρθρο 18 του Ν.4412/2016 ορίζεται ότι: «1. Οι αναθέτουσες αρχές αντιμετωπίζουν τους οικονομικούς φορείς ισότιμα και χωρίς διακρίσεις και ενεργούν με διαφάνεια, τηρώντας την αρχή της αναλογικότητας, της αμοιβαίας αναγνώρισης, της προστασίας του δημόσιου συμφέροντος, της προστασίας των δικαιωμάτων των ιδιωτών, της ελευθερίας του ανταγωνισμού και της προστασίας του περιβάλλοντος και της βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης. [...] Οι αναθέτουσες αρχές λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλίζεται η αποτελεσματικότητα των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων και η χρηστή δημοσιονομική διαχείριση των διατιθέμενων προς το σκοπό αυτό δημοσίων πόρων.[...].

21. Επειδή το άρθρο 33 με τίτλο «Δυναμικά συστήματα αγορών» ορίζει τα εξής : «1. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να χρησιμοποιούν το δυναμικό σύστημα αγορών για αγορές τρέχουσας χρήσης, των οποίων τα γενικά διαθέσιμα στην αγορά χαρακτηριστικά ικανοποιούν τις απαιτήσεις τους. Το δυναμικό σύστημα αγορών λειτουργεί ως μια εξ ολοκλήρου ηλεκτρονική διαδικασία και είναι ανοικτό καθ' όλη την περίοδο ισχύος του συστήματος αγορών σε κάθε οικονομικό φορέα που πληροί τα κριτήρια επιλογής. Μπορεί να χωριστεί σε κατηγορίες αγαθών, έργων ή υπηρεσιών που ορίζονται αντικειμενικά με βάση τα χαρακτηριστικά της σύμβασης που πρέπει να εκτελεστεί στο πλαίσιο της εκάστοτε κατηγορίας. Τα χαρακτηριστικά αυτά μπορούν να περιλαμβάνουν αναφορά στο μέγιστο επιτρεπόμενο μέγεθος των συγκεκριμένων συμβάσεων που επακολουθούν ή σε συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή στην οποία θα εκτελεστούν αυτές οι συμβάσεις.

Αριθμός απόφασης: 471/2018

2. Για τη σύναψη σύμβασης στο πλαίσιο δυναμικού συστήματος αγορών, οι αναθέτουσες αρχές ακολουθούν τους κανόνες της κλειστής διαδικασίας. Όλοι οι υποψήφιοι που ικανοποιούν τα κριτήρια επιλογής γίνονται δεκτοί στο σύστημα και ο αριθμός των υποψηφίων που γίνονται δεκτοί στο σύστημα δεν περιορίζεται, σύμφωνα με το άρθρο 84. Όταν οι αναθέτουσες αρχές χωρίζουν το σύστημα σε κατηγορίες αγαθών, έργων ή υπηρεσιών, σύμφωνα με την παράγραφο 1, καθορίζουν τα εφαρμοστέα κριτήρια επιλογής για κάθε κατηγορία.

Κατά παρέκκλιση από τα προβλεπόμενα στο άρθρο 28, ισχύουν οι ακόλουθες προθεσμίες:

α) η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής ανέρχεται σε 30 ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης σύμβασης ή, εάν ως μέσο προκήρυξης του διαγωνισμού χρησιμοποιείται η προκαταρκτική προκήρυξη, από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος. Μετά την αποστολή της πρόσκλησης υποβολής προσφορών για τη σύναψη της πρώτης συγκεκριμένης σύμβασης στο πλαίσιο του δυναμικού συστήματος αγορών, δεν τίθεται καμία επιπλέον προθεσμία παραλαβής αιτήσεων συμμετοχής,

β) η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των προσφορών ανέρχεται τουλάχιστον σε 10 ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης υποβολής προσφορών. Κατά περίπτωση, εφαρμόζεται η παρ. 4 του άρθρου 28, οι παράγραφοι 3 και 5 του άρθρου 28 δεν εφαρμόζονται.

3. Όλες οι επικοινωνίες στο πλαίσιο ενός δυναμικού συστήματος αγορών πραγματοποιούνται αποκλειστικώς με ηλεκτρονικά μέσα, σύμφωνα με τις παραγράφους 1, 3 και 5 του άρθρου 22 και 37.

4. Για τους σκοπούς της ανάθεσης συμβάσεων εντός ενός δυναμικού συστήματος αγορών, οι αναθέτουσες αρχές:

α) δημοσιεύουν προκήρυξη διαγωνισμού, όπου διευκρινίζεται ότι πρόκειται για ένα δυναμικό σύστημα αγορών,

β) διευκρινίζουν στα έγγραφα της σύμβασης τουλάχιστον τη φύση και την εκτιμώμενη ποσότητα των προβλεπόμενων αγορών, καθώς και όλες τις απαραίτητες πληροφορίες που αφορούν το δυναμικό σύστημα αγορών, συμπεριλαμβανομένου του τρόπου λειτουργίας του, του χρησιμοποιούμενου

Αριθμός απόφασης: 471/2018

ηλεκτρονικού εξοπλισμού και των τεχνικών ρυθμίσεων και προδιαγραφών της σύνδεσης,

γ) αναφέρουν κάθε διαίρεση σε κατηγορίες αγαθών, έργων ή υπηρεσιών και τα χαρακτηριστικά τους,

δ) για όσο διάστημα είναι σε ισχύ το σύστημα, προσφέρουν ελεύθερη, άμεση και πλήρη πρόσβαση στα έγγραφα της σύμβασης, σύμφωνα με το άρθρο 67.

5. Οι αναθέτουσες αρχές παρέχουν, καθ' όλη την περίοδο ισχύος του δυναμικού συστήματος αγορών, τη δυνατότητα σε κάθε οικονομικό φορέα να ζητήσει να συμμετάσχει στο σύστημα, βάσει των όρων που αναφέρονται στην παρ. 2. Οι αναθέτουσες αρχές ολοκληρώνουν την αξιολόγηση των εν λόγω αιτήσεων, σύμφωνα με τα κριτήρια επιλογής, εντός 10 εργάσιμων ημερών από την παραλαβή τους. Η προθεσμία αυτή μπορεί να παραταθεί σε 15 εργάσιμες ημέρες σε μεμονωμένες περιπτώσεις, όταν αυτό δικαιολογείται, ιδίως λόγω της ανάγκης να εξεταστούν συμπληρωματικά έγγραφα ή να επαληθευθεί διαφορετικά αν πληρούνται τα κριτήρια επιλογής. Κατά παρέκκλιση από τα προηγούμενα εδάφια της παρούσας παραγράφου και εφόσον δεν έχει αποσταλεί η πρόσκληση υποβολής προσφορών για την πρώτη συγκεκριμένη σύμβαση στο πλαίσιο του δυναμικού συστήματος αγορών, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να παρατείνουν την περίοδο αξιολόγησης, υπό την προϋπόθεση ότι δεν δημοσιεύεται πρόσκληση υποβολής προσφορών κατά την παραταθείσα περίοδο αξιολόγησης. Η διάρκεια της παράτασης που προτίθενται να εφαρμόσουν οι αναθέτουσες αρχές, αναφέρεται στα έγγραφα της σύμβασης.

Οι αναθέτουσες αρχές ενημερώνουν το ταχύτερο δυνατόν τον ενδιαφερόμενο οικονομικό φορέα αν έχει γίνει δεκτός στο δυναμικό σύστημα αγορών ή όχι.

6. Οι αναθέτουσες αρχές προσκαλούν όλους τους συμμετέχοντες που έχουν γίνει δεκτοί να υποβάλουν προσφορά για τη σύναψη κάθε συγκεκριμένης σύμβασης εντός του δυναμικού συστήματος αγορών, σύμφωνα με το άρθρο 69. Όταν το δυναμικό σύστημα αγορών χωρίζεται σε κατηγορίες έργων, αγαθών ή υπηρεσιών, οι αναθέτουσες αρχές καλούν όλους τους

Αριθμός απόφασης: 471/2018

συμμετέχοντες οι οποίοι έχουν επιλεγεί στην κατηγορία της συγκεκριμένης σύμβασης να υποβάλουν προσφορά.

Αναθέτουν τη σύμβαση στον προσφέροντα που υποβάλλει την καλύτερη προσφορά, βάσει των κριτηρίων ανάθεσης που ορίζονται στην προκήρυξη της σύμβασης για το δυναμικό σύστημα αγορών ή , αν ως μέσο προκήρυξης του διαγωνισμού έχει χρησιμοποιηθεί προκαταρκτική προκήρυξη, στην πρόσκληση επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος. Τα κριτήρια αυτά μπορούν, κατά περίπτωση, να προσδιορίζονται με μεγαλύτερη ακρίβεια στην πρόσκληση υποβολής προσφορών.

7. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν, ανά πάσα στιγμή κατά τη διάρκεια της περιόδου ισχύος του δυναμικού συστήματος αγορών, να απαιτούν από τους συμμετέχοντες που έχουν γίνει δεκτοί να υποβάλουν ανανεωμένη και επικαιροποιημένη υπεύθυνη δήλωση, όπως προβλέπεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 79, εντός πέντε εργάσιμων ημερών από την ημερομηνία διαβίβασης του αιτήματος.

Οι παράγραφοι 3 έως 5 του άρθρου 79 εφαρμόζονται καθ' όλη την περίοδο ισχύος του δυναμικού συστήματος αγορών.

8. Οι αναθέτουσες αρχές αναφέρουν την περίοδο ισχύος του δυναμικού συστήματος αγορών στην προκήρυξη του διαγωνισμού. Ενημερώνουν την Επιτροπή για οποιαδήποτε μεταβολή της περιόδου ισχύος, με τη χρήση των κατωτέρω τυποποιημένων εντύπων:

α) εάν η περίοδος ισχύος μεταβάλλεται χωρίς να παύει η λειτουργία του συστήματος, μέσω του εντύπου που χρησιμοποιείται αρχικά για την προκήρυξη διαγωνισμού για το δυναμικό σύστημα αγορών,

β) εάν παύει η λειτουργία του συστήματος, μέσω της γνωστοποίησης συναφθείσας σύμβασης που αναφέρεται στο άρθρο 64.

9. Στους ενδιαφερόμενους ή συμμετέχοντες στο σύστημα οικονομικούς φορείς δεν επιβάλλεται καμία χρέωση πριν από ή κατά την περίοδο ισχύος του δυναμικού συστήματος αγορών.

10. Η αναθέτουσα αρχή αναφέρει στα έγγραφα της σύμβασης τους ειδικότερους όρους εφαρμογής του παρόντος άρθρου».

22. Επειδή το άρθρο 53 του Ν. 4412/2016 με τίτλο «Περιεχόμενο εγγράφων της σύμβασης» προβλέπει στην παρ. 1 τα εξής : «1. Οι όροι των

Αριθμός απόφασης: 471/2018

εγγράφων της σύμβασης πρέπει να είναι σαφείς και πλήρεις ώστε να επιτρέπουν την υποβολή άρθρων και συγκρίσιμων μεταξύ τους προσφορών».

23. Επειδή το άρθρο 75 του Ν. 4412/2016 με τίτλο «Κριτήρια επιλογής» προβλέπει τα κάτωθι : «1. Τα κριτήρια επιλογής μπορεί να αφορούν:

- α) την καταλληλότητα για την άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας,*
- β) την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια,*
- γ) την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα.*

Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιβάλλουν στους οικονομικούς φορείς ως απαιτήσεις συμμετοχής μόνο τα κριτήρια που αναφέρονται στις παραγράφους 2, 3 και 4. Οι αναθέτουσες αρχές περιορίζουν τις όποιες απαιτήσεις συμμετοχής σε εκείνες που είναι απαραίτητες ώστε να διασφαλίζεται ότι ο υποψήφιος ή ο προσφέρων διαθέτει τις εκ του νόμου απαιτούμενες προϋποθέσεις, τις χρηματοοικονομικές δυνατότητες, καθώς και τις τεχνικές και επαγγελματικές ικανότητες για την εκτέλεση της υπό ανάθεση σύμβασης. Όλες οι απαιτήσεις σχετίζονται και είναι ανάλογες με το αντικείμενο της σύμβασης.

2. Όσον αφορά την καταλληλότητα για την άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να απαιτούν από τους οικονομικούς φορείς να είναι εγγεγραμμένοι σε ένα από τα επαγγελματικά ή εμπορικά μητρώα που τηρούνται στο κράτος - μέλος εγκατάστασής τους, όπως περιγράφεται στο Παράρτημα ΧΙ του Προσαρτήματος Α' ή να ικανοποιούν οποιαδήποτε άλλη απαίτηση ορίζεται στο Παράρτημα αυτό.

Στις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων υπηρεσιών, εφόσον οι οικονομικοί φορείς πρέπει να διαθέτουν ειδική έγκριση ή να είναι μέλη συγκεκριμένου οργανισμού για να μπορούν να παράσχουν τη σχετική υπηρεσία στη χώρα καταγωγής τους, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να τους ζητεί να αποδείξουν ότι διαθέτουν την έγκριση αυτή ή ότι είναι μέλη του εν λόγω οργανισμού.

Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων που εκδίδεται μετά από γνώμη του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος ή με κοινή απόφαση του Υπουργού Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, που εκδίδεται μετά από γνώμη επιτροπής που συστήνουν και στην οποία εκπροσωπούνται τα οικεία επαγγελματικά επιμελητήρια, προσδιορίζεται το αντικείμενο κάθε κατηγορίας μελέτης του

Αριθμός απόφασης: 471/2018

Παραρτήματος Ι του Προσαρτήματος Γ'. Με την ίδια απόφαση καθορίζεται η αντιστοιχία κάθε κατηγορίας μελέτης με το επιστημονικό πεδίο απασχόλησης των εγγεγραμμένων στο «Μητρώο Μελετητών», καθώς και στο «Μητρώο Γραφείων Μελετών» του Παραρτήματος ΧΙ του Προσαρτήματος Α', σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, με γνώμονα την εφαρμογή του Κανονισμού ΕΚ 2195/2002. Με όμοια απόφαση μπορούν να διαιρούνται ή ενοποιούνται εν γένει οι παραπάνω κατηγορίες.

3. Όσον αφορά την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιβάλλουν απαιτήσεις που να διασφαλίζουν ότι οι οικονομικοί φορείς διαθέτουν την αναγκαία οικονομική και χρηματοδοτική ικανότητα για την εκτέλεση της σύμβασης. Για το σκοπό αυτόν, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να απαιτούν ειδικότερα από τους οικονομικούς φορείς, να έχουν έναν ορισμένο ελάχιστο ετήσιο κύκλο εργασιών, συμπεριλαμβανομένου ορισμένου ελάχιστου κύκλου εργασιών στον τομέα δραστηριοτήτων που καλύπτεται από τη σύμβαση. Επίσης, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να απαιτούν από τους οικονομικούς φορείς να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τους ετήσιους λογαριασμούς, παρουσιάζοντας την αναλογία, ιδίως, στοιχείων ενεργητικού και παθητικού. Μπορούν επίσης να απαιτούν κατάλληλο επίπεδο ασφαλιστικής κάλυψης έναντι επαγγελματικών κινδύνων.

Ο ελάχιστος ετήσιος κύκλος εργασιών που απαιτείται να έχουν οι οικονομικοί φορείς δεν υπερβαίνει το διπλάσιο της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης, εκτός από δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, όπως σχετικά με τους ειδικούς κινδύνους που αφορούν τη φύση των έργων, των υπηρεσιών ή των αγαθών. Η αναθέτουσα αρχή αναφέρει τους βασικούς λόγους για την απαίτηση αυτή στα έγγραφα της σύμβασης ή στη χωριστή έκθεση που προβλέπεται στο άρθρο 341.

Η αναλογία, ενδεικτικά, στοιχείων ενεργητικού και παθητικού μπορεί να λαμβάνεται υπόψη όταν η αναθέτουσα αρχή προσδιορίζει τις μεθόδους και τα κριτήρια της συνεκτίμησης αυτής στα έγγραφα της σύμβασης. Οι μέθοδοι και τα κριτήρια αυτά χαρακτηρίζονται από διαφάνεια, αντικειμενικότητα και αποφυγή διακρίσεων.

Όταν μια σύμβαση υποδιαιρείται σε τμήματα, το παρόν άρθρο εφαρμόζεται σε σχέση με κάθε επιμέρους τμήμα. Εντούτοις, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να

Αριθμός απόφασης: 471/2018

καθορίζει τον ελάχιστο ετήσιο κύκλο εργασιών που πρέπει να έχουν οι οικονομικοί φορείς ανά ομάδες τμημάτων, αν ανατεθούν στον ανάδοχο περισσότερα τμήματα που πρέπει να εκτελεστούν ταυτοχρόνως.

Εάν οι συμβάσεις βάσει συμφωνίας-πλαίσιο πρόκειται να ανατεθούν μετά από προκήρυξη νέου διαγωνισμού, η μέγιστη απαίτηση ετήσιου κύκλου εργασιών που αναφέρεται στο πέμπτο εδάφιο της παρούσας παραγράφου υπολογίζεται βάσει του αναμενόμενου μέγιστου μεγέθους των συγκεκριμένων συμβάσεων που θα εκτελεστούν ταυτοχρόνως ή , εάν αυτό δεν είναι γνωστό, βάσει της εκτιμώμενης αξίας της συμφωνίας-πλαίσιο. Στην περίπτωση δυναμικών συστημάτων αγορών, η μέγιστη απαίτηση ετήσιου κύκλου εργασιών που αναφέρεται στο πέμπτο εδάφιο υπολογίζεται βάσει του αναμενόμενου μέγιστου μεγέθους των συγκεκριμένων συμβάσεων που πρόκειται να ανατεθούν στο πλαίσιο του εν λόγω συστήματος.

4. Όσον αφορά την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιβάλλουν απαιτήσεις που να εξασφαλίζουν ότι οι οικονομικοί φορείς διαθέτουν τους αναγκαίους ανθρώπινους και τεχνικούς πόρους και την εμπειρία για να εκτελέσουν τη σύμβαση σε κατάλληλο επίπεδο ποιότητας.

Οι αναθέτουσες αρχές μπορεί να απαιτούν ειδικότερα από τους οικονομικούς φορείς, να διαθέτουν ικανοποιητικό επίπεδο εμπειρίας, αποδεικνυόμενο με κατάλληλες συστάσεις από συμβάσεις που έχουν εκτελεστεί κατά το παρελθόν. Μια αναθέτουσα αρχή μπορεί να θεωρεί ότι ένας οικονομικός φορέας δεν διαθέτει τις απαιτούμενες επαγγελματικές ικανότητες εάν διαπιστώσει ότι ο οικονομικός φορέας έχει συγκρουόμενα συμφέροντα που ενδέχεται να επηρεάσουν αρνητικά την εκτέλεση της σύμβασης.

Στο πλαίσιο διαδικασιών σύναψης σύμβασης προμηθειών για τις οποίες απαιτούνται εργασίες τοποθέτησης ή εγκατάστασης, παροχή υπηρεσιών ή εκτέλεση έργων, η επαγγελματική ικανότητα των οικονομικών φορέων να παράσχουν αυτή την υπηρεσία ή να εκτελέσουν την εγκατάσταση ή τα έργα μπορεί να αξιολογείται βάσει της τεχνογνωσίας τους, της αποτελεσματικότητας, της εμπειρίας και της αξιοπιστίας τους.

5. Οι αναθέτουσες αρχές αναφέρουν τις απαιτούμενες προϋποθέσεις συμμετοχής που μπορεί να εκφράζονται ως ελάχιστα επίπεδα ικανότητας,

Αριθμός απόφασης: 471/2018

καθώς και τα κατάλληλα αποδεικτικά μέσα, στην προκήρυξη σύμβασης ή στην πρόσκληση επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος».

24. Επειδή το άρθρο 79 του Ν. 4412/2016 με τίτλο «Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης» προβλέπει τα κάτωθι : «1. Κατά την υποβολή αιτήσεων συμμετοχής ή κατά την υποβολή προσφορών στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων άνω των ορίων, οι αναθέτουσες αρχές δέχονται το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ), το οποίο αποτελείται από ενημερωμένη υπεύθυνη δήλωση, με τις συνέπειες του ν. 1599/1986 (Α'75), ως προκαταρκτική απόδειξη προς αντικατάσταση των πιστοποιητικών που εκδίδουν δημόσιες αρχές ή τρίτα μέρη, επιβεβαιώνοντας ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας πληροί τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- α) δεν βρίσκεται σε μία από τις καταστάσεις των άρθρων 73 και 74 για τις οποίες οι οικονομικοί φορείς αποκλείονται ή μπορούν να αποκλεισθούν,
- β) πληροί τα σχετικά κριτήρια επιλογής τα οποία έχουν καθοριστεί, σύμφωνα με τα άρθρα 75, 76 και 77
- γ) κατά περίπτωση, τηρεί τους αντικειμενικούς κανόνες και κριτήρια που έχουν καθοριστεί, σύμφωνα με το άρθρο 84.

Όταν ο οικονομικός φορέας στηρίζεται στις ικανότητες άλλων φορέων, σύμφωνα με το άρθρο 78, το ΕΕΕΣ περιέχει επίσης τις ως άνω πληροφορίες όσον αφορά τους φορείς αυτούς. Το ΕΕΕΣ αποτελείται από επίσημη δήλωση του οικονομικού φορέα ότι ο σχετικός λόγος αποκλεισμού δεν ισχύει και/ή ότι πληρούται το σχετικό κριτήριο επιλογής και παρέχει τις κατάλληλες πληροφορίες, όπως απαιτείται από την αναθέτουσα αρχή. Το ΕΕΕΣ προσδιορίζει τη δημόσια αρχή ή το τρίτο μέρος που είναι υπεύθυνο για την έκδοση των σχετικών δικαιολογητικών και περιλαμβάνει επίσημη δήλωση ότι ο οικονομικός φορέας θα είναι σε θέση, εφόσον του ζητηθεί και χωρίς καθυστέρηση, να προσκομίσει τα εν λόγω δικαιολογητικά.

Όταν η αναθέτουσα αρχή μπορεί να λάβει τα σχετικά δικαιολογητικά απευθείας με πρόσβαση σε βάση δεδομένων, σύμφωνα με την παρ. 6, το ΕΕΕΣ περιέχει επίσης τις πληροφορίες που απαιτούνται για τον συγκεκριμένο σκοπό, όπως την ηλεκτρονική διεύθυνση της βάσης δεδομένων, τυχόν δεδομένα αναγνώρισης και, κατά περίπτωση, την απαραίτητη δήλωση συναίνεσης.

Οι οικονομικοί φορείς μπορούν να χρησιμοποιήσουν εκ νέου ΕΕΕΣ το οποίο

Αριθμός απόφασης: 471/2018

έχει ήδη χρησιμοποιηθεί σε προηγούμενη διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης, εφόσον επιβεβαιώνουν ότι οι πληροφορίες του εγγράφου εξακολουθούν να είναι αληθείς.

2. Κατά την υποβολή αιτήσεων συμμετοχής ή κατά την υποβολή προσφορών στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων κάτω των ορίων πλην της απευθείας ανάθεσης των άρθρων 118 και 328, οι αναθέτουσες αρχές δέχονται ενημερωμένη υπεύθυνη δήλωση του ν. 1599/1986 (Α' 75), ως προκαταρκτική απόδειξη προς αντικατάσταση των πιστοποιητικών που εκδίδουν δημόσιες αρχές ή τρίτα μέρη, επιβεβαιώνοντας ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας πληροί τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) δεν βρίσκεται σε μία από τις καταστάσεις των άρθρων 73 και 74 για τις οποίες οι οικονομικοί φορείς αποκλείονται ή μπορούν να αποκλεισθούν,

β) πληροί τα σχετικά κριτήρια επιλογής τα οποία έχουν καθοριστεί, σύμφωνα με τα άρθρα 75, 76 και 77,

γ) κατά περίπτωση, τηρεί τους αντικειμενικούς κανόνες και κριτήρια που έχουν καθοριστεί, σύμφωνα με το άρθρο 84 και

δ) εφόσον η εκτιμώμενη αξία της υπό ανάθεσης σύμβασης υπερβαίνει το ένα εκατομμύριο (1.000.000) ευρώ εκτός ΦΠΑ, ότι δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής της παρ. 4 του άρθρου 8 του ν. 3310/2005 (Α' 30).

Τα δεύτερο έως πέμπτο εδάφια της παραγράφου 1 εφαρμόζονται αναλόγως και στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων κάτω των ορίων.

3. Για τις συμβάσεις άνω των ορίων, το ΕΕΕΣ καταρτίζεται βάσει του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος 2 του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/7 της Επιτροπής της 5ης Ιανουαρίου 2016, και παρέχεται αποκλειστικά σε ηλεκτρονική μορφή.

4. Για τις συμβάσεις κάτω των ορίων, η Αρχή, σύμφωνα με την παρ. 5 του άρθρου 53, μπορεί να εκδίδει αντίστοιχο τυποποιημένο έντυπο υπεύθυνης δήλωσης, όπου απαιτείται, κατά τις διατάξεις του παρόντος. Μέχρι την έκδοση του τυποποιημένου εντύπου του προηγούμενου εδαφίου, γίνεται δεκτή υπεύθυνη δήλωση της παρ. 4 του άρθρου 8 του ν. 1599/1986.

5. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ζητεί από προσφέροντες και υποψήφιους, σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, να υποβάλλουν όλα ή ορισμένα δικαιολογητικά, όταν αυτό απαιτείται για την ορθή διεξαγωγή

Αριθμός απόφασης: 471/2018

της διαδικασίας.

Πριν από την ανάθεση της σύμβασης, η αναθέτουσα αρχή, εξαιρουμένων των συμβάσεων που βασίζονται σε συμφωνίες-πλαίσιο, όταν οι συμβάσεις αυτές συνάπτονται δυνάμει της παρ. 4 του άρθρου 39 ή της περίπτωσης α' της παρ. 5 του άρθρου 39, απαιτεί από τον προσφέροντα, στον οποίο έχει αποφασίσει να αναθέσει τη σύμβαση να υποβάλει ενημερωμένα τα σχετικά δικαιολογητικά, σύμφωνα με τα άρθρα 79, και κατά περίπτωση το άρθρο 80. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να καλέσει τους οικονομικούς φορείς να συμπληρώσουν ή να διευκρινίσουν τα πιστοποιητικά που έχουν παραληφθεί, σύμφωνα με τα άρθρα 80 και 82.

6. Κατά παρέκκλιση της παρ. 5, οι οικονομικοί φορείς δεν υποχρεούνται να υποβάλλουν δικαιολογητικά ή άλλα αποδεικτικά στοιχεία, αν και στο μέτρο που η αναθέτουσα αρχή έχει τη δυνατότητα να λαμβάνει τα πιστοποιητικά ή τις συναφείς πληροφορίες απευθείας μέσω πρόσβασης σε εθνική βάση δεδομένων σε οποιοδήποτε κράτος - μέλος της Ένωσης, η οποία διατίθεται δωρεάν, όπως εθνικό μητρώο συμβάσεων, εικονικό φάκελο επιχείρησης, ηλεκτρονικό σύστημα αποθήκευσης εγγράφων ή σύστημα προεπιλογής.

Κατά παρέκκλιση της παρ. 5, οι οικονομικοί φορείς δεν υποχρεούνται να υποβάλουν δικαιολογητικά, όταν η αναθέτουσα αρχή που έχει αναθέσει τη σύμβαση ή συνάψει τη συμφωνία-πλαίσιο, διαθέτει ήδη τα δικαιολογητικά αυτά. Για τον σκοπό του πρώτου εδαφίου, η Γενική Δ/ση Μεταρρυθμιστικής Πολιτικής και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης και οι αρμόδιοι φορείς τήρησης των βάσεων δεδομένων, διασφαλίζουν ότι οι βάσεις δεδομένων, οι οποίες περιέχουν σχετικές πληροφορίες για τους οικονομικούς φορείς και μπορούν να χρησιμοποιούνται από τις αναθέτουσες αρχές, μπορούν επίσης να χρησιμοποιούνται υπό τις ίδιους όρους από τις αναθέτουσες αρχές άλλων κρατών-μελών.

[.....]».

25. Επειδή το άρθρο 80 του Ν. 4412/2016 προβλέπει τα εξής : «1. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να απαιτούν τα πιστοποιητικά, τις βεβαιώσεις και τα λοιπά αποδεικτικά μέσα που αναφέρονται στις παραγράφους 2, 4 και 5 και στο Παράρτημα XII του Προσαρτήματος Α', ως απόδειξη της μη ύπαρξης

Αριθμός απόφασης: 471/2018

λόγων αποκλεισμού, όπως αναφέρονται στα άρθρα 73 και 74 και της πλήρωσης των κριτηρίων επιλογής, σύμφωνα με τα άρθρα 75 και 76.

Οι αναθέτουσες αρχές δεν απαιτούν αποδεικτικά μέσα, πλην εκείνων που αναφέρονται στο παρόν άρθρο και στο άρθρο 82. Όσον αφορά το άρθρο 78, οι οικονομικοί φορείς μπορούν να στηρίζονται σε οποιοδήποτε κατάλληλο μέσο προκειμένου να αποδείξουν στην αναθέτουσα αρχή ότι θα έχουν τους αναγκαίους πόρους στη διάθεσή τους.

2. Οι αναθέτουσες αρχές δέχονται ως επαρκή απόδειξη του ότι ο οικονομικός φορέας δεν εμπίπτει σε καμία από τις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 73:

α) για την παράγραφο 1 του εν λόγω άρθρου, την προσκόμιση αποσπάσματος του σχετικού μητρώου, όπως του ποινικού μητρώου ή, ελλείψει αυτού, ισοδύναμου εγγράφου που εκδίδεται από αρμόδια δικαστική ή διοικητική αρχή του κράτους-μέλους ή της χώρας καταγωγής ή της χώρας όπου είναι εγκατεστημένος ο εν λόγω οικονομικός φορέας, από το οποίο προκύπτει ότι πληρούνται αυτές οι προϋποθέσεις. Η υποχρέωση προσκόμισης του ως άνω αποσπάσματος αφορά και τα πρόσωπα του δεύτερου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 73,

β) για τις παραγράφους 2 και 4 περίπτωση β' του άρθρου 73, πιστοποιητικό που εκδίδεται από την αρμόδια αρχή του οικείου κράτους - μέλους ή χώρας, Αν το κράτος-μέλος ή η εν λόγω χώρα δεν εκδίδει τέτοιου είδους έγγραφο ή πιστοποιητικό ή όπου το έγγραφο ή το πιστοποιητικό αυτό δεν καλύπτει όλες τις περιπτώσεις που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2 και στην περίπτωση β' της παραγράφου 4 του άρθρου 73, το έγγραφο ή το πιστοποιητικό μπορεί να αντικαθίσταται από ένορκη βεβαίωση ή, στα κράτη - μέλη ή στις χώρες όπου δεν προβλέπεται ένορκη βεβαίωση, από υπεύθυνη δήλωση του ενδιαφερομένου ενώπιον αρμόδιας δικαστικής ή διοικητικής αρχής, συμβολαιογράφου ή αρμόδιου επαγγελματικού ή εμπορικού οργανισμού του κράτους μέλους ή της χώρας καταγωγής ή της χώρας όπου είναι εγκατεστημένος ο οικονομικός φορέας.

Οι αρμόδιες δημόσιες αρχές παρέχουν, όπου κρίνεται αναγκαίο, επίσημη δήλωση στην οποία αναφέρεται ότι δεν εκδίδονται τα έγγραφα ή τα πιστοποιητικά της παρούσας παραγράφου ή ότι τα έγγραφα αυτά δεν

Αριθμός απόφασης: 471/2018

καλύπτουν όλες τις περιπτώσεις που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2 και στην περίπτωση β΄ της παραγράφου 4 του άρθρου 73. Οι επίσημες δηλώσεις καθίστανται διαθέσιμες μέσω του επιγραμμικού αποθετηρίου πιστοποιητικών (e-Certis) του άρθρου 81.

[...].

5. Η τεχνική ικανότητα των οικονομικών φορέων μπορεί να αποδεικνύεται με έναν ή περισσότερους από τους τρόπους που αναφέρονται στο Μέρος II του Παραρτήματος XII του Προσαρτήματος Α΄, ανάλογα με τη φύση, την ποσότητα ή τη σπουδαιότητα και τη χρήση των έργων, των αγαθών ή των υπηρεσιών.

6. Οι ενώσεις οικονομικών φορέων που υποβάλλουν κοινή προσφορά, υποβάλλουν τα παραπάνω, κατά περίπτωση δικαιολογητικά, για κάθε οικονομικό φορέα που συμμετέχει στην ένωση, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 19.

7. Εφόσον ζητηθεί, η Αρχή θέτει στη διάθεση άλλων κρατών μελών κάθε πληροφορία σχετικά με τους λόγους αποκλεισμού που παρατίθενται στα άρθρα 73 και 74, την καταλληλότητα για την άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας και τις χρηματοοικονομικές και τεχνικές ικανότητες των προσφερόντων που αναφέρονται στα άρθρα 75, 76 και 77, καθώς και κάθε πληροφορία σχετικά με τα αποδεικτικά μέσα που αναφέρονται στο παρόν άρθρο.

[...]9. Τα αποδεικτικά έγγραφα του παρόντος άρθρου και του Παραρτήματος XII του Προσαρτήματος Α΄, μπορεί να εξειδικεύονται στις στα πρότυπα έγγραφα σύμβασης που εκδίδει η Αρχή, σύμφωνα με την παρ. 5 του άρθρου 53.

10. Τα αποδεικτικά έγγραφα συντάσσονται στην ελληνική γλώσσα ή συνοδεύονται από επίσημη μετάφρασή τους στην ελληνική γλώσσα. Στα αλλοδαπά δημόσια έγγραφα και δικαιολογητικά εφαρμόζεται η Συνθήκη της Χάγης της 5.10.1961, που κυρώθηκε με το ν. 1497/1984 (Α΄188). Στα έγγραφα της σύμβασης του άρθρου 53 μπορεί να ορίζεται ότι ενημερωτικά και τεχνικά φυλλάδια και άλλα έντυπα -εταιρικά ή μη- με ειδικό τεχνικό περιεχόμενο μπορούν να υποβάλλονται σε άλλη γλώσσα, χωρίς να συνοδεύονται από μετάφραση στην ελληνική. Ειδικά τα αλλοδαπά ιδιωτικά έγγραφα μπορούν να συνοδεύονται από μετάφρασή τους στην ελληνική γλώσσα επικυρωμένη είτε

Αριθμός απόφασης: 471/2018

από πρόσωπο αρμόδιο κατά τις διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας είτε από πρόσωπο κατά νόμο αρμόδιο της χώρας στην οποία έχει συνταχθεί το έγγραφο.

11. Το παρόν άρθρο δεν εφαρμόζεται σε δημόσιες συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία ίση ή κατώτερη των δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) ευρώ (χωρίς ΦΠΑ)».

26. Επειδή το άρθρο 91 του Ν. 4412/2016 με τίτλο «Λόγοι απόρριψης προσφορών» προβλέπει ρητώς τα κάτωθι : «1. Η αναθέτουσα αρχή με βάση τα αποτελέσματα του ελέγχου και της αξιολόγησης των προσφορών, απορρίπτει, σε κάθε περίπτωση, προσφορά:

α) Η οποία αποκλίνει από τα άρθρα 92 έως 100, και 102 έως 104 ή υποβλήθηκε κατά παράβαση των απαράβατων όρων περί σύνταξης και υποβολής της προσφοράς, όπως οι όροι αυτοί ορίζονται στα έγγραφα της σύμβασης.

β) Η οποία περιέχει ατέλειες, ελλείψεις, ασάφειες ή σφάλματα, εφόσον αυτά δεν επιδέχονται συμπλήρωση ή διόρθωση ή, εφόσον επιδέχονται συμπλήρωση ή διόρθωση, δεν έχουν αποκατασταθεί κατά την αποσαφήνιση και τη συμπλήρωση της, σύμφωνα με το άρθρο 102.

γ) Για την οποία ο προσφέρων δεν έχει παράσχει τις απαιτούμενες εξηγήσεις, εντός της προκαθορισμένης προθεσμίας ή η εξήγηση δεν είναι αποδεκτή από την αναθέτουσα αρχή, σύμφωνα με το άρθρο 102.

δ) Η οποία είναι εναλλακτική προσφορά, αν τέτοια δεν επιτρέπεται ή, αν επιτρέπεται, δεν πληροί τις ελάχιστες απαιτήσεις των εγγράφων της σύμβασης.

ε) Η οποία υποβάλλεται από έναν προσφέροντα που έχει υποβάλει δύο ή περισσότερες προσφορές εκτός αν επιτρέπεται η υποβολή εναλλακτικής προσφοράς. Ο περιορισμός αυτός ισχύει, υπό τους όρους της περίπτωσης γ' της παραγράφου 4 του άρθρου 73 και στην περίπτωση ενώσεων οικονομικών φορέων με κοινά μέλη, καθώς και στην περίπτωση οικονομικών φορέων που συμμετέχουν είτε αυτοτελώς είτε ως μέλη ενώσεων.

στ) Προσφορά υπό αίρεση.

ζ) Στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης έργου, μελέτης ή παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών στις περιπτώσεις α' και β' της παρ. 2 του άρθρου 95.

Αριθμός απόφασης: 471/2018

η) Στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης προμηθειών ή γενικών υπηρεσιών, προσφορά η οποία θέτει όρο αναπροσαρμογής, χωρίς αυτό να προβλέπεται από τα έγγραφα της σύμβασης ή, εφόσον στα έγγραφα της σύμβασης προβλέπεται η κατάθεση δειγμάτων, η μη προσήκουσα κατάθεση τους.

2. Η παράγραφος 1 εφαρμόζεται αναλόγως στο πλαίσιο της διαδικασίας αξιολόγησης των αιτήσεων συμμετοχής στην κλειστή διαδικασία, τη διαδικασία του ανταγωνιστικού διαλόγου, στην ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση ή στη σύμπραξη καινοτομίας».

27. Επειδή το άρθρο 102 του Ν. 4412/2016 με τίτλο «Συμπλήρωση - αποσαφήνιση πληροφοριών και δικαιολογητικών» ορίζει ρητώς τα εξής :

«1. Κατά τη διαδικασία αξιολόγησης των προσφορών ή αιτήσεων συμμετοχής, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να καλεί εγγράφως τους προσφέροντες ή τους υποψηφίους να διευκρινίζουν ή να συμπληρώνουν τα έγγραφα ή δικαιολογητικά που έχουν υποβάλει, μέσα σε εύλογη προθεσμία, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη από επτά (7) ημέρες από την ημερομηνία κοινοποίησης σε αυτούς της σχετικής πρόσκλησης. Οποιαδήποτε διευκρίνιση ή συμπλήρωση που υποβάλλεται από τους προσφέροντες ή υποψηφίους, χωρίς να έχει ζητηθεί από την αναθέτουσα αρχή, δεν λαμβάνεται υπόψη.

2. Η πιο πάνω διευκρίνιση ή η συμπλήρωση αφορά μόνο τις ασάφειες, επουσιώδεις πλημμέλειες ή πρόδηλα τυπικά σφάλματα που επιδέχονται διόρθωση ή συμπλήρωση, ιδίως δε παράλειψη μονογραφιών, διακεκομμένη αρίθμηση, ελαττώματα συσκευασίας και σήμανσης του φακέλου και των υποφακέλων των προσφορών ή αιτήσεων συμμετοχής, λεκτικές και φραστικές αποκλίσεις των εγγράφων της προσφοράς από την ορολογία των εγγράφων της σύμβασης, που δεν επιφέρουν έννομες συνέπειες ως προς το περιεχόμενό τους, ελλείψεις ως προς τα νομιμοποιητικά στοιχεία, πλημμελής σήμανση αντιγράφων που εκδίδονται, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1 του ν. 4250/2014 (Α' 74), μεταφράσεων και λοιπών πιστοποιητικών ή βεβαιώσεων, διαφοροποίηση της δομής των εγγράφων της προσφοράς από τα υποδείγματα, υποχρεωτικά ή μη, που θεσπίζονται με νόμο, κανονιστικές πράξεις ή τα έγγραφα της σύμβασης. Η συμπλήρωση ή η διευκρίνιση, κατά το πρώτο εδάφιο, δεν επιτρέπεται να έχει ως συνέπεια μεταγενέστερη

Αριθμός απόφασης: 471/2018

αντικατάσταση ή υποβολή εγγράφων σε συμμόρφωση με τους όρους της διακήρυξης, αλλά μόνο τη διευκρίνιση ή συμπλήρωση, ακόμη και με νέα έγγραφα, εγγράφων ή δικαιολογητικών που έχουν ήδη υποβληθεί.

3. Η διευκρίνιση ή η συμπλήρωση δεν πρέπει να εισάγει διακρίσεις, άνιση μεταχείριση των οικονομικών φορέων ή να έχει ως συνέπεια ευνοϊκή μεταχείριση συγκεκριμένου οικονομικού φορέα στη διαδικασία ανάθεσης της δημόσιας σύμβασης.

4. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να καλεί εγγράφως τους προσφέροντες να διευκρινίσουν, μέσα σε εύλογη προθεσμία η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη από επτά (7) ημέρες από την ημερομηνία κοινοποίησης της σχετικής πρόσκλησης, το περιεχόμενο της τεχνικής ή οικονομικής προσφοράς που έχουν υποβάλει, αν περιέχει ασάφειες ή σσονος σημασίας ατέλειες, επουσιώδεις παραλείψεις ή πρόδηλα τυπικά ή υπολογιστικά σφάλματα που η αναθέτουσα αρχή κρίνει ότι μπορεί να θεραπευθούν. Η διευκρίνιση αυτή δεν πρέπει να έχει ως αποτέλεσμα την ουσιώδη αλλοίωση της προσφοράς και δεν πρέπει να προσδίδει αθέμιτο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στη συγκεκριμένη προσφορά σε σχέση με τις λοιπές.

5. Η παροχή της δυνατότητας διευκρινίσεων στον προσφέροντα ή υποψήφιο, σύμφωνα με τις παραγράφους 1 έως 4, είναι υποχρεωτική για την αναθέτουσα αρχή, αν επίκειται αποκλεισμός του από τη διαδικασία, λόγω ασαφειών των δικαιολογητικών και εγγράφων της προσφοράς».

28. Επειδή στο άρθρο 104 του Ν. 4412/2016 με τίτλο «Χρόνος συνδρομής όρων συμμετοχής Οψιγενείς μεταβολές» προβλέπονται τα εξής :
«1. Το δικαίωμα συμμετοχής και οι όροι και προϋποθέσεις συμμετοχής όπως ορίστηκαν στα έγγραφα της σύμβασης, κρίνονται κατά την υποβολή της αίτησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος ή της προσφοράς, κατά την υποβολή των δικαιολογητικών του άρθρου 80, και κατά την σύναψη της σύμβασης σύμφωνα με τα οριζόμενα στην περίπτωση γ' της παρ. 3 του άρθρου 105.

2. Αν επέλθουν μεταβολές στις προϋποθέσεις τις οποίες οι προσφέροντες/υποψήφιοι είχαν δηλώσει ότι πληρούν, σύμφωνα με το άρθρο 79, οι οποίες επήλθαν ή για τις οποίες έλαβε γνώση ο προσφέρων/υποψήφιος μετά την δήλωση και μέχρι την ημέρα της έγγραφης ειδοποίησης για την προσκόμιση των δικαιολογητικών κατακύρωσης, οι προσφέροντες/υποψήφιοι

Αριθμός απόφασης: 471/2018

οφείλουν να ενημερώσουν αμελλητί την αναθέτουσα αρχή σχετικά και το αργότερο μέχρι την ημέρα της έγγραφης ειδοποίησης για την προσκόμιση των δικαιολογητικών του άρθρου 80.

3. Σε περίπτωση έγκαιρης και προσήκουσας ενημέρωσης της αναθέτουσας αρχής για οφισγενείς μεταβολές κατά την έννοια της προηγούμενης παραγράφου που επήλθαν στο πρόσωπο του προσωρινού αναδόχου, δεν καταπίπτει υπέρ της αναθέτουσας αρχής η εγγύηση συμμετοχής του, που είχε προσκομισθεί, σύμφωνα με τις παραγράφους 4, 5 και 6 του άρθρου 72, και εφαρμόζονται κατά τα λοιπά οι διατάξεις των παραγράφων αυτών. Σε αντίθετη περίπτωση, καταπίπτει υπέρ της αναθέτουσας αρχής η εγγύηση συμμετοχής του προσωρινού αναδόχου, που είχε προσκομισθεί, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 72».

29. Επειδή η διακήρυξη στους οικείους όρους αναφέρει αυτολεξεί τα κάτωθι : i) Στο άρθρο 2 με τίτλο « Δικαιολογητικά Συμμετοχής (Κατάρτιση και Υποβολή Αιτήσεων Συμμετοχής) παρ. 1. Προβλέπεται ρητώς ότι «1. Το περιεχόμενο της ηλεκτρονικής αίτησης συμμετοχής είναι αυτό που περιγράφεται από το άρθρο 93 του ν.4412/2016 (Περιεχόμενο Φακέλου Δικαιολογητικά Συμμετοχής)». Οι υποψήφιοι συμμετέχοντες, θα πρέπει να υποβάλλουν κατά περίπτωση το Ευρωπαϊκό Ενιαίο έντυπο Σύμβασης (ΕΕΕΣ) (Άρθρο 79 ν.4412/2016), κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 72 του ν. 4412/2016 εάν πρόκειται για δημόσια σύμβαση άνω των ορίων, ή τυποποιημένο έντυπο υπεύθυνης δήλωσης για διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης κάτω των ορίων, ως προκαταρκτική απόδειξη προς αντικατάσταση των πιστοποιητικών που εκδίδουν δημόσιες αρχές ή τρίτα μέρη. Πιο συγκεκριμένα στο φάκελο «Δικαιολογητικά Συμμετοχής» υποβάλλεται ηλεκτρονικά εγκαίρως και προσηκόντως, επί ποινή αποκλεισμού το Ε.Ε.Ε.Σ, η υπεύθυνη δήλωση που περιγράφηκε παραπάνω, όπου οι αιτούμενοι συμμετοχής δηλώνουν προς την αναθέτουσα αρχή ότι δεν υπάρχει σε βάρος τους τελεσίδικη καταδικαστική απόφαση για έναν από τους ακόλουθους λόγους: α. συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση, ... β. δωροδοκία.....[.....], ii) Στο άρθρο 2 παρ. 2. αναφέρεται ότι « 2. Στο ίδιο έντυπο (Ε.Ε.Ε.Σ.) ο οικονομικός φορέας θα πρέπει να δηλώσει ρητώς ότι : .....[.....] 1. Πληρούνται πλήρως τα ελάχιστα κριτήρια επιλογής σύμφωνα

Αριθμός απόφασης: 471/2018

με το άρθρο 75 του Ν.4412/2016 και αφορούν: .....[.....] (3) Την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα, όσον αφορά ανθρώπινους - τεχνικούς πόρους και την εμπειρία για να εκτελέσουν τη σύμβαση σε κατάλληλο επίπεδο ποιότητας, η οποία θα αποδεικνύεται, με την υποβολή καταλόγου των κυριότερων παραδόσεων που πραγματοποιήθηκαν την τελευταία τριετία, με αναφορά , του αντίστοιχου ποσού, της ημερομηνίας και του δημόσιου ή ιδιωτικού παραλήπτη. Σε περίπτωση κοινοπραξίας ή ένωσης παρεχόντων υπηρεσιών, που υποβάλλουν κοινή προσφορά, τα ανωτέρω στοιχεία παρέχονται για κάθε οίκο που συμμετέχει στην κοινοπραξία ή ένωση. Κάθε διαγωνιζόμενος είναι υποχρεωμένος, για την απόδειξη τούτου, να καταθέσει, επί ποινή αποκλεισμού τα κάτωθι:

(α) Εφόσον ο παραλήπτης είναι αναθέτουσα αρχή, πιστοποιητικά εκδοθέντα από αυτήν.

(β) Εάν ο αποδέκτης της υπηρεσίας είναι ιδιωτικός φορέας, βεβαίωση αυτού ή εάν αυτό δεν είναι δυνατό, Υπεύθυνη Δήλωση του ν.15599/86 του προσφέροντος με την οποία θα βεβαιώνεται η αλήθεια και η ακρίβεια των δηλουμένων στοιχείων, η καλή εκτέλεση ή αναλόγως η καλή πρόοδος της εκτέλεσης των παρεχομένων υπηρεσιών και θα εξουσιοδοτεί την Υπηρεσία να διασταυρώσει, κατά την κρίση της, τα δηλούμενα απευθείας από τους αποδέκτες των εν λόγω υπηρεσιών...» iii) Στο άρθρο 2 παρ. 5 αναφέρεται επί λέξει το εξής «5. Θα αναλαμβάνεται άμεσα η υποχρέωση υποβολής εντός πέντε (5) εργασίμων ημερών, αποδεικτικών στοιχείων των παραπάνω κριτηρίων επιλογής, σύμφωνα με τα καθοριζόμενα στο άρθρο 75 του Ν. 4412/2016 κατόπιν προσκλήσεως από το ΕΚΕΜΣ». iv) Στο άρθρο 2 παρ. 6 προβλέπεται ρητώς το εξής «6. Η Τεχνική Προσφορά υποβάλλεται ηλεκτρονικά και περιέχει τις ακόλουθες δηλώσεις:

α. Δήλωση του συμμετέχοντος στο διαγωνισμό για το χρόνο ισχύος της προσφοράς του, η ελάχιστη ισχύς της οποίας καθορίζεται στο άρθρο 6 του παρόντος.

β. Δήλωση αποδοχής Όρων Διακήρυξης και Σύνταξης Οικονομικής Προσφοράς». v) Στις παραγράφους 11 και 12 του άρθρου 2 του Παραρτήματος Β της διακήρυξης προβλέπεται το εξής : «11. Οι υπεύθυνες δηλώσεις (όπου απαιτείται), πρέπει να φέρουν ημερομηνία ταυτόσημη με αυτή

Αριθμός απόφασης: 471/2018

της ψηφιακής υπογραφής τους, η οποία να είναι εντός των τελευταίων τριάντα (30) ημερολογιακών ημερών, προ της καταληκτικής ημερομηνίας υποβολής των προσφορών. Δεν απαιτείται βεβαίωση του γνησίου της υπογραφής από αρμόδια διοικητική αρχή ή τα ΚΕΠ.

12. Με την οριστική υποβολή της ηλεκτρονικής προσφοράς εκδίδεται από το σύστημά ηλεκτρονική απόδειξη. Μετά την κατάθεση της αίτησης συμμετοχής, επί νομίμως υποβληθέντων δικαιολογητικών, οι διαγωνιζόμενοι παρέχουν διευκρινήσεις μόνο όταν αυτές ζητούνται από την αρμόδια Επιτροπή, είτε κατά την ενώπιον τους διαδικασία είτε κατόπιν εγγράφου της υπηρεσίας που διενεργεί το διαγωνισμό, μετά τη σχετική γνωμοδότηση της Επιτροπής. Από τις διευκρινήσεις οι οποίες παρέχονται σύμφωνα με τα παραπάνω, λαμβάνονται υπόψη μόνον εκείνες που αναφέρονται στα σημεία για τα οποία υποβλήθηκε σχετικό αίτημα από την Επιτροπή», νι) Στα άρθρα 5 και 6 του Παραρτήματος Γ προβλέπονται ρητά τα εξής : « Άρθρο 5^ο Ανάδειξη προσωρινού αναδόχου – Κατακύρωση. Μετά την αξιολόγηση των προσφορών, ο προσφέρων που υπέβαλλε σύμφωνα με τη διακήρυξη συμφερότερη οικονομική προσφορά (προσωρινός ανάδοχος) εντός προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από τη σχετική ειδοποίηση που του αποστέλλεται ηλεκτρονικά, υποβάλλει μέσω του συστήματος, σε μορφή αρχείου τύπου .pdf και σε φάκελο με σήμανση «Δικαιολογητικά Προσωρινού Αναδόχου», τα έγγραφα και δικαιολογητικά του άρθρου 6 του παρόντος Παραρτήματος, τα οποία αποσφραγίζονται και ελέγχονται κατά τη διαδικασία που προβλέπεται στην παρούσα διακήρυξη. Τα δικαιολογητικά προσκομίζονται από τον προσφέροντα εντός τριών (3) εργάσιμων ημερών από την ηλεκτρονική υποβολή και σε έντυπη μορφή στην υπηρεσία που διενεργεί το διαγωνισμό. Υποβάλλονται σε σφραγισμένο φάκελο με τα στοιχεία του διαγωνισμού (πλήρης τίτλος όπως υπηρεσίας που διενεργεί το διαγωνισμό και αριθμός της Διακήρυξης) και την ένδειξη «ΝΑ ΜΗΝ ΑΠΟΣΦΡΑΓΙΣΤΕΙ». Η υποβολή του πιο πάνω φακέλου με τα δικαιολογητικά κατακύρωσης σε έντυπη μορφή, πρέπει να πραγματοποιηθεί το αργότερο μέσα σε τρεις (3) εργάσιμες ημέρες από την ημερομηνία κατά την οποία ο εκάστοτε μειοδότης, υπέβαλε ηλεκτρονικά τα δικαιολογητικά του στο σύστημα. Επισημαίνεται ότι τα δικαιολογητικά του φακέλου «Δικαιολογητικά Κατακύρωσης» που έχουν

Αριθμός απόφασης: 471/2018

υποβληθεί ηλεκτρονικά και απαιτούνται να προσκομιστούν στην υπηρεσία που διενεργεί τον διαγωνισμό εντός της ανωτέρω αναφερόμενης προθεσμίας, είναι τα δικαιολογητικά και τα στοιχεία που δεν έχουν εκδοθεί-συνταχθεί, από τον ίδιο τον οικονομικό φορέα και κατά συνέπεια δεν φέρουν την ψηφιακή του υπογραφή. Άρθρο 6^ο .Δικαιολογητικά Προσωρινού Αναδόχου. 1. Μετά την αξιολόγηση των προσφορών, το ΕΚΕΜΣ θα ειδοποιήσει εγγράφως τον/τους προσφέροντα/ες, στον/ους οποίο/ους πρόκειται να γίνει η κατακύρωση («προσωρινό ανάδοχο»), να υποβάλλει ηλεκτρονικά μέσω του συστήματος, σε μορφότυπο pdf και σε φάκελο με σήμανση «Δικαιολογητικά Προσωρινού Αναδόχου», τα δικαιολογητικά που απαιτούνται κατά περίπτωση και αναφέρονται κατωτέρω. Τα εν λόγω δικαιολογητικά προσκομίζονται από τον προσφέροντα, εντός τριών (3) εργασίμων ημερών από την ηλεκτρονική υποβολή τους και σε έντυπη μορφή (πρωτότυπο ή ακριβές αντίγραφο) στο ΕΚΕΜΣ και εν συνεχεία στην ΑΣΔΥΣ, αναλυτικά όπως παρακάτω: α. Απόσπασμα ποινικού μητρώου έκδοσης του τελευταίου τριμήνου πριν από την κοινοποίηση της ως άνω έγγραφης ειδοποίησης, από το οποίο να προκύπτει, ότι δεν έχουν καταδικασθεί με αμετάκλητη δικαστική απόφαση, για κάποιο από τα ακόλουθα αδικήματα:

- (1) Συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση, όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 2 παρ. 1 της κοινής δράσης της 2008/841/ΔΕΥ του Συμβουλίου.
- (2) Δωροδοκία, όπως ορίζεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 2 της απόφασης-πλαίσιο 2003/568/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 22ας Ιουλίου 2003, καθώς και όπως ορίζεται στην κείμενη νομοθεσία ή στο εθνικό δίκαιο του οικονομικού φορέα.
- (3) Απάτη, κατά την έννοια του άρθρου 1 της σύμβασης σχετικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΕ C 316 της 27.11.1995, σ. 48), η οποία κυρώθηκε με το ν. 2803/2000 (Α• 48).
- (4) Τρομοκρατικά εγκλήματα ή εγκλήματα συνδεδεμένα με τρομοκρατικές δραστηριότητες, όπως ορίζονται, αντιστοίχως, στα άρθρα 1 και 3 της απόφασης-πλαίσιο 2002/475/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 13ης Ιουνίου 2002, για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας (ΕΕ L 164 της 22.6.2002, σ. 3) ή ηθική αυτοουργία ή συνέργεια ή απόπειρα διάπραξης εγκλήματος, όπως ορίζονται στο άρθρο 4 αυτής.

Αριθμός απόφασης: 471/2018

(5) Νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, όπως αυτές ορίζονται στο άρθρο 1 της Οδηγίας 2005/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Οκτωβρίου 2005,

(6) Παιδική εργασία και άλλες μορφές εμπορίας ανθρώπων, όπως ορίζονται στο άρθρο 2 της Οδηγίας 2011/36/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 5ης Απριλίου 2011,

(7) Σχετικά με τις διατάξεις του Αγορανομικού Κώδικα, αναφορικά με την άσκηση της επαγγελματικής τους δραστηριότητας.

β. Αποδεικτικό φορολογικής ενημερότητας.

γ. Βεβαίωση ασφαλιστικής ενημερότητας (κύριας και επικουρικής). Αυτή θα αφορά όλους τους απασχολούμενους με οποιαδήποτε σχέση εργασίας στην επιχείρησή του (συμπεριλαμβανομένου του εργοδότη) και όχι μόνο τους εργαζόμενους με σχέση εξαρτημένης εργασίας.

δ. Όσον αφορά την καταλληλότητα για την άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας Πιστοποιητικό ΓΕΜΗ ή Πιστοποιητικό Εμπορικού/Βιομηχανικού Επιμελητηρίου έκδοσης τελευταίου τριμήνου πριν από την κοινοποίηση της ως άνω έγγραφης ειδοποίησης και σύμφωνα με τα καθοριζόμενα στο Ν.3419/2005, με το οποίο θα πιστοποιείται αφενός η εγγραφή τους σ' αυτό και το ειδικό επάγγελμά τους, κατά την ημέρα διενέργειας του διαγωνισμού, ότι εξακολουθούν να παραμένουν εγγεγραμμένοι μέχρι την ημέρα επίδοσης της ως άνω έγγραφης ειδοποίησης και επίσης να προκύπτουν οι τυχόν αλλαγές στο καταστατικό της εταιρείας καθώς και ότι δεν τελούν σε κατάσταση πτώχευσης, εκκαθάρισης ή άλλης ανάλογης κατάστασης.

ε. Άδειες λειτουργίας στο όνομα του φυσικού ή νομικού προσώπου που συμμετέχει στο διαγωνισμό και για την ισχύουσα έδρα της επιχείρησης, καθώς και αριθμό έγκρισης εάν απαιτείται (φωτοαντίγραφα από επίσημη κρατική αρχή), όπως παρακάτω:

(1) Άδεια λειτουργίας υγειονομικού ενδιαφέροντος, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα κατά περίπτωση από την ΚΥΑ 15523/2006 (ΦΕΚ 1187/Τ.Β731-08- 2006) καθώς επίσης και αριθμό εγκρίσεως (εάν απαιτείται).

Αριθμός απόφασης: 471/2018

(2) Άδεια λειτουργίας τεχνικού ενδιαφέροντος ή απαλλακτικό, σύμφωνα με τον Ν. 3325/2005 (ΦΕΚ 68/Τ.Α711-03-2005), ή όπως αυτή εκδόθηκε με την ισχύουσα νομοθεσία κατά το χρόνο έκδοσης.

(3) Τονίζεται ότι σε περίπτωση που η λειτουργία της επιχείρησης απαιτεί παραπάνω από μία άδειες, προσκομίζονται όλες.

στ. Άδεια διάθεσης λυμάτων ή απαλλακτικό, όπως αυτή έχει ενσωματωθεί στην Έγκριση Περιβαλλοντολογικών Όρων (ΕΠΟ) ή στα Πρότυπα Περιβαλλοντολογικών Δεσμεύσεων (ΠΠΔ), εκδιδόμενη από τις κατά τόπους Υπηρεσίες Ύδρευσης και Αποχέτευσης ή άλλες αρμόδιες υπηρεσίες αναλόγως της φύσης και των ιδιαιτεροτήτων της περιοχής που εδρεύει η βιοτεχνία - βιομηχανία, καθώς και του τρόπου επεξεργασίας και διάθεσης των λυμάτων της ή βεβαίωση από τις αρμόδιες αρχές για τη συμμόρφωση τους ως προς τις απαιτήσεις της σχετικής νομοθεσίας αναφορικά με την επεξεργασία και τη διάθεση των λυμάτων τους. Σε περίπτωση δε που δεν υπάρχει δίκτυο, είναι απαραίτητη η προσκόμιση βεβαίωσης για το λόγο αυτό από τις αρμόδιες κατά τόπους Υπηρεσίες Ύδρευσης και Αποχέτευσης (ΔΣ αυτών).

ζ. Βεβαίωση ανάπτυξης και εφαρμογής HACCP από ιδιωτικό φορέα, που να είναι διαπιστευμένος από το ΕΣΥΔ ή από φορέα διαπίστευσης μέλος της Ευρωπαϊκής Συνεργασίας για τη Διαπίστευση και μάλιστα, μέλος της αντίστοιχης Συμφωνίας Αμοιβαίας Αναγνώρισης (MLA) αυτής, ή κατά το πρότυπο EN ISO 22000:2005, στην έκταση που απαιτείται, ή βεβαίωση εφαρμογής του αντίστοιχου οδηγού υγιεινής, ανάλογα με το είδος και τη δυναμικότητα της επιχείρησης.

η. Για την εφαρμογή του άρθρου 5 του Ν.3310/2005, όπως αυτό τροποποιήθηκε με το άρθρο 5 του Ν.3414/2005, και κατόπιν έκδοσης της υπ' αρ. 20977/2007 ΚΥΑ (ΦΕΚ 1673 Β'/23-08-2007), η επιχείρηση στην οποία θα κατακυρωθεί ο διαγωνισμός πρέπει, πριν την υπογραφή της σύμβασης, να προσκομίσει στην ΑΣΔΥΣ, δια του νόμιμου εκπροσώπου της, υπεύθυνη δήλωση του άρθρου 8 του Ν.1599/1986, όπως ισχύει, ότι δεν έχει εκδοθεί καταδικαστική απόφαση κατά την έννοια του άρθρου 3 του Ν.3310/2005, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 3 του Ν.3414/2005.

2. Η διαδικασία ελέγχου των παραπάνω δικαιολογητικών ολοκληρώνεται με τη σύνταξη πρακτικού από την ΕΔΔ και τη διαβίβαση του φακέλου με

Αριθμός απόφασης: 471/2018

εισήγηση στο ΕΚΕΜΣ για τη λήψη απόφασης είτε για την κήρυξη του προσωρινού αναδόχου ως εκπτώτου είτε για τη ματαίωση της διαδικασίας. Τα αποτελέσματα του ελέγχου των παραπάνω δικαιολογητικών, επικυρώνονται με την απόφαση κατακύρωσης του παρόντος.

3. Όσοι υπέβαλαν παραδεκτές προσφορές λαμβάνουν γνώση των παραπάνω δικαιολογητικών που κατατέθηκαν».

30. Επειδή, κατά τα παγίως γενόμενα δεκτά από τη νομολογία, η Διακήρυξη του διαγωνισμού αποτελεί κανονιστική πράξη, η οποία διέπει το διαγωνισμό και δεσμεύει τόσο την αναθέτουσα αρχή, η οποία διενεργεί αυτόν (ΕΣ Πράξεις VI Τμήματος 78/2007,19/2005,31/2003), όσο και τους διαγωνιζόμενους. Η δε παράβαση των διατάξεων (όρων) αυτής, οδηγεί σε ακυρότητα των εγκριτικών πράξεων του αποτελέσματος του διαγωνισμού και των κατακυρωτικών αυτού πράξεων (Ολ. ΣΤΕ 2137/1993). Κατά συνέπεια, τυχόν παράβαση ουσιώδους όρου της διακήρυξης, είτε κατά τη διάρκεια του διαγωνισμού, είτε κατά τη συνομολόγηση της σύμβασης, καθιστά μη νόμιμη τη σχετική διαδικασία (ΕΣ Πράξη VI Τμήματος 78/2007).

31. Επειδή η αρχή της τυπικότητας, η οποία διέπει γενικά τη διενέργεια των διαγωνισμών εξυπηρετεί τις ανάγκες της διαφάνειας, της αποφυγής του κινδύνου αλλοίωσης των προσφορών και της ευχερούς εξέτασης και αξιολόγησής τους (Δ. Ράικος, Δίκαιο Δημοσίων Συμβάσεων, Β΄ Έκδοση, Εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ, 2017, σελ. 195 επ.).

32. Επειδή σε συνέχεια των ως άνω, σύμφωνα με το Ελεγκτικό Συνέδριο, λόγω της εφαρμοζόμενης στους δημόσιους διαγωνισμούς αρχή της τυπικότητας, όλες οι διατάξεις της Διακήρυξης καθιερώνουν ουσιώδεις όρους, οπότε τυχόν παραβίαση διατάξεων που αφορούν τον τρόπο υποβολής των προσφορών των διαγωνιζομένων συνεπάγεται το απαράδεκτο αυτών (βλ. Ελ. Συν. VI Τμήμα, Αποφ. 24995, 1949/2009. Πρ. 115, 10/2008, 222/2005, Ζ΄ Κλιμάκιο, Πρ. 116/2012, 1177/2009, ΔΗΜΗΤΡΗΣ Ι. ΡΑΙΚΟΣ, Δίκαιο Δημοσίων Συμβάσεων, Β΄ έκδοση, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ, 2017, σελ 195-197).

33. Επειδή η υποχρέωση διαφάνειας έχει μεταξύ άλλων ως σκοπό μα αποκλείσει τον κίνδυνο αυθαιρεσίας εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής (βλ. C-278/14, SC Enterprise Focused Solutions SRL, σκ. 25 και C-599/10, SAG ELV Slovenko κλπ, σκέψη 25 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία) και ο σκοπός

Αριθμός απόφασης: 471/2018

αυτός δεν θα επιτυγχανόταν αν η αναθέτουσα αρχή μπορούσε να μην εφαρμόσει τους όρους στους οποίους η ίδια υποβλήθηκε (βλ. C-278/14, *SC Enterprise Focused Solutions SRL*, σκ. 27).

34. Επειδή η αρχή της ίσης μεταχείρισης προϋποθέτει, περαιτέρω, ότι όλοι οι όροι και τρόποι διεξαγωγής της διαδικασίας αναθέσεως πρέπει να διατυπώνονται με σαφήνεια, ακρίβεια και χωρίς αμφισημία στην προκήρυξη του διαγωνισμού ή στη συγγραφή υποχρεώσεων, κατά τρόπον ώστε, αφενός να παρέχεται σε όλους τους ευλόγως ενημερωμένους και κανονικά επιμελείς υποψηφίους η δυνατότητα να κατανοούν το ακριβές περιεχόμενό τους και να τους ερμηνεύουν με τον ίδιο τρόπο και, αφετέρου, να καθίσταται δυνατός ο εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής αποτελεσματικός και επί ίσοις όροις έλεγχος του αν οι προσφορές των υποψηφίων ανταποκρίνονται στα κριτήρια που διέπουν την εν λόγω σύμβαση (βλ., μεταξύ άλλων, για την αρχή της ίσης μεταχείρισης των οικονομικών φορέων στο πλαίσιο ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων τις αποφάσεις: της 29ης Απριλίου 2004, Επιτροπή κατά *CAS Succhi di Frutta*, C 496/99 P, EU:C:2004:236, σκέψη 110, και της 12ης Μαρτίου 2015, *eVigilo*, C 538/13, EU:C:2015:166, σκέψη 33, της 22ας Ιουνίου 1993, *Επιτροπή κατά Δανίας*, C 243/89, EU:C:1993:257, σκέψη 33, της 25ης Απριλίου 1996, *Επιτροπή κατά Βελγίου*, C 87/94, EU:C:1996:161, σκέψη 51, της 18ης Οκτωβρίου 2001, *SIAC Construction*, C-19/00, EU:C:2001:553, σκέψη 33, της 16ης Δεκεμβρίου 2008, *Μηχανική*, C-213/07, EU:C:2008:731, σκέψη 45, της 24ης Μαΐου 2016, *MT Højgaard και Züblin*, C 396/14, EU:C:2016:347, σκέψη 37, της 25ης Απριλίου 1996, *Επιτροπή κατά Βελγίου*, C-87/94, EU:C:1996:161, σκέψη 54, της 12ης Δεκεμβρίου 2002, *Universale-Bau*, C-470/99, EU:C:2002:746, σκέψη 93, της 12ης Μαρτίου 2015, *eVigilo*, C-538/13, EU:C:2015:166, σκέψη 33, της 29ης Μαρτίου 2012, *SAG ELV Slovensko* κ.λπ., C-599/10, EU:C:2012:191, σκέψη 36, καθώς και της 10ης Οκτωβρίου 2013, *Manova*, C-336/12, EU:C:2013:647, σκέψη 31).

35. Επειδή περαιτέρω, μια προσφορά δεν δύναται να τροποποιηθεί μετά την κατάθεσή της, είτε κατόπιν πρωτοβουλίας της αναθέτουσας αρχής είτε του προσφέροντος (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 29ης Μαρτίου 2012, *SAG ELV Slovensko* κ.λπ., C-599/10, EU:C:2012:191, σκέψη 36, καθώς και της 10ης Οκτωβρίου 2013, *Manova*, C 336/12, EU:C:2013:647, σκέψη 31), ή

Αριθμός απόφασης: 471/2018

να αντικατασταθεί με νέα (βλ. αποφάσεις της 29ης Μαρτίου 2012, *SAG ELV Slovensko* κ.λπ., C- 599/10, EU:C:2012:191, σκέψη 40, της 10ης Οκτωβρίου 2013, *Manova*, C- 336/12, EU:C:2013:647, σκέψη 36) οπότε οιαδήποτε ερώτηση προς διευκρίνιση μπορεί μόνο να έχει ως αποτέλεσμα την άρση κάποιας ασάφειας και όχι την υποβολή μη υποβληθέντος δικαιολογητικού και συνακόλουθα την τροποποίηση της εν θέματι προσφοράς (βλ. σχετικές αποφάσεις της 11ης Μαΐου 2017, *Archus and Gama*, C-131/2016, της 29ης Μαρτίου 2012, *SAG ELV Slovensko* κ.λπ., C- 599/10, EU:C:2012:191, σκέψη 40, της 10ης Οκτωβρίου 2013, *Manova*, C- 336/12, EU:C:2013:647, σκέψη 36).

36. Επειδή τυχόν ασάφειες ή πλημμέλειες των εγγράφων της σύμβασης δεν μπορούν να ερμηνεύονται εις βάρος των διαγωνιζομένων, κατά παράβαση των αρχών του ανταγωνισμού και της παροχής ίσων ευκαιριών και θα πρέπει να παρέχεται και σε αυτούς, οι οποίοι βλάπτονται από την ασάφεια ή την πλημμέλεια αυτή, η δυνατότητα να συμπληρώσουν την τυχόν ελαττωματική προσφορά τους (ΕΑ ΣΤΕ 423/2011, 424/2011, 425/2011). Τούτο, διότι η ερμηνεία των όρων των εγγράφων της σύμβασης δεν μπορεί να γίνεται σε βάρος του καλόπιστου διαγωνιζομένου, εφόσον η Διοίκηση ήταν αυτή που όφειλε να εκφραστεί σαφέστερα (ΕφΑθ 1959/1970, *Αρμ.* 1970, σελ. 1111, Εφ.Θεσ. 501/87, *ΕΔημ.Εργ.* 1990/1, σελ. 84, Α. Τάχος, *Ελληνικό Διοικητικό Δίκαιο*, έκδοση θ', Σάκκουλας, σελ. 776).

37. Επειδή η αρχή της χρηστής διοίκησης επιβάλλει στα διοικητικά όργανα να ασκούν τις αρμοδιότητές τους σύμφωνα με το αίσθημα δικαίου που επικρατεί, ώστε κατά την εφαρμογή των σχετικών διατάξεων να αποφεύγονται οι ανεπιεικείς και απλώς δογματικές ερμηνευτικές εκδοχές και να επιδιώκεται η προσαρμογή των κανόνων δικαίου προς τις επικρατούσες κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες και απαιτήσεις (Ε. Π. ΣΠΗΛΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ, *Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου*, Τόμος 1, Νομική Βιβλιοθήκη, 2010, σελ. 96).

38. Επειδή η Διοίκηση με τη σύναψη, εν προκειμένω, δημόσιας σύμβασης με την εφαρμογή δυναμικού συστήματος αγορών, που υπόκειται σε ειδικό νομικό καθεστώς, εκτός από τη διασφάλιση του ελεύθερου ανταγωνισμού, έχει ως στόχο και τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό, δυνάμει του οποίου το κράτος και οι φορείς του θα προμηθευτούν σε ένα

Αριθμός απόφασης: 471/2018

προβλεπόμενο χρονικό πλαίσιο μέσω επιμέρους διαδικασιών τα απαιτούμενα αγαθά με το μικρότερο δυνατό νόμιμο κόστος στα πλαίσια της χρηστής δημοσιονομικής διοίκησης. Επομένως, οι ανταγωνιστικές διαφανείς αγορές δημοσίων συμβάσεων βοηθούν τις δημόσιες αρχές να αποκτούν φθηνότερα και καλύτερης ποιότητας αγαθά και υπηρεσίες σε χαμηλότερο κόστος (Μ. Οικονόμου, *Δημόσιες συμβάσεις και δίκαιο ελεύθερου ανταγωνισμού*, Νομική Βιβλιοθήκη, 2009, σελ. 6).

39. Επειδή, καταρχήν, κατά την επιλογή σε επίπεδο κατάρτισης διακήρυξης των τεχνικών και επαγγελματικών ικανοτήτων, η αναθέτουσα αρχή πρέπει να προτιμά κριτήρια επιλογής που της επιτρέπουν να καθορίσει κατά πόσον ένας προσφέρων έχει την απαιτούμενη ικανότητα για τη συγκεκριμένη σύμβαση παρά τις γενικές ικανότητες των προσφερόντων (βλ. ειδικά την παρ. 4.1 του «Ευρωπαϊκού Κώδικα βέλτιστων πρακτικών που διευκολύνει την πρόσβαση των ΜΜΕ στις δημόσιες συμβάσεις» καθώς και την Κατευθυντήρια Οδηγία 13 της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ με θέμα «Κριτήρια ποιοτικής επιλογής δημοσίων συμβάσεων και έλεγχος καταλληλότητας»).

40. Επειδή, σε κάθε περίπτωση, στο παρόν στάδιο της αξιολόγησης η αναθέτουσα αρχή, κατ' αρχήν, κατά δέσμια αρμοδιότητα κρίνει τις προσφορές επί ίσοις όροις και με προσήλωση στην λεκτική αποτύπωση των όρων της κανονιστικής πράξης στα πλαίσια της αρχής της τυπικότητας, απορρίπτοντας, ομοίως κατά δέσμια αρμοδιότητα, προσφορά που παραβιάζει απaráβατους όρους της διακήρυξης. Έχει, δε, έτι περαιτέρω, κριθεί (ΕλΣυν 524/2012 Τμ. VI) ότι η αναθέτουσα αρχή δεν μπορεί νομίμως να απορρίψει προσφορά που, σε κάθε περίπτωση, ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της διακήρυξης, στηριζόμενη σε λόγους, οι οποίοι δεν προβλέπονται στην εν λόγω διακήρυξη και προβάλλονται μετά την υποβολή της προσφοράς αυτής (ΣτΕ ΕΑ 179/2009, 61/2011, υπόθ. C-6/05 ΔΕΚ, απόφ. της 14.6.2007).

41. Επειδή, οι γενικές αρχές του διοικητικού δικαίου, ως της χρηστής διοίκησης και της αναλογικότητας, έχουν εφαρμογή κατά την ενάσκηση της διακριτικής ευχέρειας της Αναθέτουσας Αρχής, ήτοι της νομικής δυνατότητας της διοίκησης να επιλέγει ανάμεσα σε διάφορες εξίσου νόμιμες λύσεις, μία απόφαση που αφορά το εάν, τότε και πώς της διοικητικής δράσης (Π. Δαγτόγλου, *Γενικό Διοικητικό Δίκαιο*, Αθήνα-Κομοτηνή 2004, σ. 191).

42. Επειδή κρίσιμη είναι η διαφοροποίηση και υπό αυτή την έννοια η αποφυγή της σύγχυσης της διακριτικής ευχέρειας με την ερμηνεία ενός κανόνα δικαίου που οφείλει να κάνει η Διοίκηση, η οποία συνίσταται στην εξακρίβωση, με τη χρήση των διαφόρων ερμηνευτικών μεθόδων, με επικρατέστερες πέραν της γραμματικής, τη συστημική - υπό την έννοια της ένταξης της επίμαχης διάταξης σε ένα πλέγμα διατάξεων - και την τεολογική, του ποια πραγματικά αρμοδιότητα παρέχει ο κανόνας δικαίου στο διοικητικό όργανο καταλήγοντας στην «υιοθέτηση» μιας και μόνης άποψης. Αντιστοίχως, διαφοροποιείται η διακριτική ευχέρεια της απλής διαπίστωσης της συνδρομής των πραγματικών ή νομικών καταστάσεων, που συνιστούν τις νόμιμες προϋποθέσεις για την έκδοση της διοικητικής πράξης, η οποία δύναται να είναι θετική ή αρνητική, σωστή ή λανθασμένη. Στην περίπτωση αυτή, το διοικητικό όργανο έχει απλώς αρμοδιότητα να εξακριβώσει την ύπαρξη των στοιχείων, τα οποία στη συγκεκριμένη περίπτωση συνθέτουν ορισμένη πραγματική ή νομική κατάσταση, για να κρίνει, εάν υπάρχει η προϋπόθεση εφαρμογής ενός απρόσωπου κανόνα δικαίου με την έκδοση της σχετικής πράξης δεδομένου ότι η διαπίστωση της συνδρομής των νόμιμων προϋποθέσεων είναι αναγκαία για την άσκηση της δέσμιας αρμοδιότητας. (Επαμεινώνδας Π. Σπηλιωτόπουλος, *Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου*, Νομική Βιβλιοθήκη, Τόμος 1, 15η Έκδοση, 2017, σελ 140). Επομένως, δεν χωρεί εφαρμογή των αρχών της αναλογικότητας και της χρηστής διοίκησης όπου η αναθέτουσα αρχή οφείλει να εφαρμόσει συγκεκριμένη διάταξη και κατά τον νόμο και την Διακήρυξη ενεργεί κατά δεσμία αρμοδιότητα (πρβλ. ΔΕΦΑΘ 2098/2013, ΣΤΕ 2067/2004, 13/2003, 1072/2003).

43. Επειδή, όσον αφορά τον πρώτο προβαλλόμενο λόγο, επισημαίνεται ότι η διακήρυξη αναφέρεται, εν προκειμένω, καταρχήν στο περιεχόμενο του εντύπου ΕΕΕΣ, που συνιστά προκαταρκτική απόδειξη σε επίπεδο υποψηφίων αναδόχων, σχετικά με την πλήρωση των τιθέμενων προϋποθέσεων της τεχνικής επάρκειας. Δεδομένης της εφαρμογής του δυναμικού συστήματος του άρθρου 33 του Ν. 4412/2016, η απόδειξη των δηλωθέντων στο υποβληθέν ΕΕΕΣ αναζητάται από τον, κατά περίπτωση, προσωρινό ανάδοχο δυνάμει μεταγενέστερης προκήρυξης, με βάση το άρθρο 6 του Παραρτήματος Γ της διακήρυξης. Επιπλέον, με βάση την παρ. 5 του

Αριθμός απόφασης: 471/2018

άρθρου 2 της διακήρυξης, τα έγγραφα που αποδεικνύουν την πλήρωση των συγκεκριμένων προϋποθέσεων υποβάλλονται σε μεταγενέστερο στάδιο κατόπιν πρόσκλησης από το ΕΚΕΜΣ.

44. Επειδή, εν προκειμένω, η προσφεύγουσα έχει, καταρχήν, συμπληρώσει προσηκόντως το σχετικό πεδίο του ΕΕΕΣ ως προς την πλήρωση της σχετικής προϋπόθεσης συμμετοχής (με αναφορά παραλήπτη φορέα το ΓΕΝ/ ΠΟΝ) και έχει έτι προσκομίσει καταλόγους παραδόσεων σε ιδιωτικούς και δημόσιους φορείς καθώς και σχετική υπεύθυνη δήλωση όσον αφορά τις παραδόσεις στους δημόσιους φορείς.

45. Επειδή, ωστόσο, από τη διατύπωση του οικείου όρου σε συνδυασμό με το περιεχόμενο του άρθρου 6 του Παραρτήματος Γ της διακήρυξης, που αφορά στα επόμενα στάδια του ΔΣΑ (βλ. σκεπτ.29) δημιουργείται ασάφεια ως προς εάν απαιτείται στο παρόν στάδιο ή σε μεταγενέστερο πέραν της σχετικής απάντησης στο προσκομισθέν ΕΕΕΣ ως προς την τεχνική επάρκεια και εμπειρία του υποψηφίου και προσκόμιση των δικαιολογητικών που κατονομάζει η διακήρυξη ως αποδεικτικά της πλήρωσης της τεχνικής επάρκειας. Καθόσον δεν υφίσταται ρητή αναφορά αυτών στο ως άνω αναφερόμενο άρθρο 6 του Παραρτήματος Γ (βλ. σκεπτ. 36). Ωστόσο, η εν θέματι ασάφεια δεν δύναται παραδεκτως να λειτουργήσει σε βάρος της συμμετοχής της προσφεύγουσας.

46. Επειδή, όλως επικουρικώς, ενόψει του ότι εφόσον προς προαπόδειξη της τεχνικής επάρκειας κι εμπειρίας αρκεί, στην ανωτέρω περίπτωση, η υποβολή του ΕΕΕΣ συμπληρωμένου δεόντως, το οποίο ισοδυναμεί με υπεύθυνη δήλωση του διαγωνιζομένου υποψηφίου, κατά μείζονα λόγο τα υπό εξέταση δικαιολογητικά, τα οποία αποτελούν το κατ' εξοχήν μέσο απόδειξης βάσει των όρων της διακήρυξης και έχουν σαφώς μείζονα αποδεικτική δύναμη από το ΕΕΕΣ που έχει τεθεί σε επίπεδο προκαταρκτικής απόδειξης πληρούν την σχετική απαίτηση του νόμου (βλ. ΣτΕ (ΑΝΑΣΤ) 136/2013).

47. Επειδή, η προσφεύγουσα έχει υποβάλει στην προσφορά της τα στοιχεία και δικαιολογητικά (κατάλογο παραδόσεων και υπεύθυνη συναφή υπεύθυνη δήλωση), που αποτελούν το αντικείμενο κρίσης της αναθέτουσας αρχής, η οποία ορθώς τα αξιολόγησε λαμβάνοντας υπόψη καταρχήν την

Αριθμός απόφασης: 471/2018

ασάφεια των οικείων διατάξεων της διακήρυξης αλλά περαιτέρω, δεδομένης και της δυνατότητας αναζήτησής τους από την αναθέτουσα αρχή σε κάθε στάδιο της διαγωνιστικής διαδικασίας δυνάμει των άρθρων 79 παρ. 5 και 104 του Ν. 4412/2016.

48. Επειδή, όσον αφορά την απαίτηση τεχνικής επάρκειας κι εμπειρίας μετ' αποδείξεως καθίσταται σαφές ότι ο οικείος όρος με βάση την *stricto sensu* γραμματική ερμηνεία του δεν περιέχει ποσοτικούς ή/και ποιοτικούς χαρακτηρισμούς, δεδομένης, δε, της λειτουργίας των εν θέματι κριτηρίων ως προϋποθέσεων συμμετοχής, αναφέρεται στην ύπαρξη της ελάχιστης δυνατής εμπειρίας και της προσκόμισης προς απόδειξη της ύπαρξής της των κατά περίπτωση δικαιολογητικών αναλόγως του φορέα / αποδέκτη (ιδιωτικού ή δημοσίου). Επομένως, παρέχεται σε όλους τους ευλόγως ενημερωμένους και κανονικά επιμελείς υποψηφίους η δυνατότητα να κατανοούν αφενός το ακριβές περιεχόμενό τους και να τους ερμηνεύουν με τον ίδιο τρόπο και, αφετέρου, καθίσταται δυνατός ο εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής αποτελεσματικός και επί ίσοις όροις έλεγχος των προσφορών όλων των υποψηφίων (βλ. υπόθεση C-496/1999 *CAS Succhi di Frutta SpA*).

49. Επειδή, εν προκειμένω, και όλως επικουρικώς με τα ως άνω, βάσει της γραμματικής ερμηνείας της επίμαχης διάταξης ο όρος «*επί ποινή αποκλεισμού*» παραπέμπει στην απόδειξη που παρέχει κατά περίπτωση η υπεύθυνη δήλωση ή το πιστοποιητικό του δημοσίου φορέα. Επομένως, εάν δεν προσκομίζεται το απαιτούμενο δικαιολογητικό και δεν υφίσταται απόδειξη επάγεται η απόρριψη της προσφοράς σε αντίθετα με τα όσα σχετικώς αβασίμως υποστηρίζει η αναθέτουσα αρχή (βλ. ΔεφΑθ 2310/2014).

50. Επειδή, επικουρικά, σε σχέση με τα ως άνω λεχθέντα, δεν τίθεται ζήτημα διακριτικής ευχέρειας της αναθέτουσας αρχής ως προς την κρίση της περί πλήρωσης της συγκεκριμένης προϋπόθεσης συμμετοχής από τους συμμετέχοντες βάσει των αναφερθέντων στα σκεπτ. 40-42 άνωθεν.

51. Επειδή, επομένως, βασίμως, υποστηρίζει η προσφεύγουσα ότι με βάση τη λεκτική διατύπωση του οικείου όρου, δεν απαιτείται η σωρευτική ύπαρξη και απόδειξη παραδόσεων τόσο σε ιδιωτικούς όσο και δημόσιους φορείς.

Αριθμός απόφασης: 471/2018

52. Επειδή, σύμφωνα με τα ως άνω διαλαμβανόμενα, δεν έχει τεθεί η προσκόμιση των πιστοποιητικών καλής εκτέλεσης των δημοσίων φορέων επί ποινή αποκλεισμού της προσφοράς αλλά προς το σκοπό της απόδειξης προσήκουσας εκτέλεσης της εν θέματι προμήθειας προς τον δημόσιο φορέα που επικαλείται ο εκάστοτε υποψήφιος. Επομένως, ο πρώτος προβαλλόμενος λόγος της προσφυγής κρίνεται ως βάσιμος.

53. Επειδή ο επικουρικός προβαλλόμενος ισχυρισμός της προσφεύγουσας ότι προέβη με την προσβαλλόμενη απόφαση σε καταχρηστική άσκηση της εξουσίας της η αναθέτουσα αρχή, παραβιάζοντας την αρχή της χρηστής διοίκησης, καθόσον ένας από τους αποδέκτες – δημόσιους φορείς, που αναγραφόταν στον οικείο κατάλογο, ήταν το ΕΚΕΜΣ, ήτοι εν τοις πράγμασι – κατά τα λεγόμενα της προσφεύγουσας – η ίδια η αναθέτουσα αρχή, προβάλλεται εν προκειμένω, λόγω βασιμότητας του πρώτου προβαλλόμενου ισχυρισμού, αλυσιτελώς.

54. Επειδή, περαιτέρω, σύμφωνα με την νομολογία του ΔΕΕ (C-355/15, *Bietergemeinschaft*, σκ. 34-35), οι διατάξεις των άρθρων 1 παρ. 3 και 2α της δικονομικής οδηγίας 89/665 διασφαλίζουν το δικαίωμα ασκήσεως αποτελεσματικών προσφυγών κατά παράτυπων αποφάσεων που λαμβάνονται στο πλαίσιο διαδικασίας συνάψεως δημόσιας συμβάσεως, παρέχοντας τη δυνατότητα σε κάθε αποκλεισθέντα προσφέροντα να αμφισβητήσει όχι μόνον την απόφαση αποκλεισμού, αλλά και, επί όσο χρόνο η αμφισβήτηση αυτή δεν έχει επιλυθεί, τις μεταγενέστερες αποφάσεις που θα του προξενούσαν ζημία σε περίπτωση που κυρωνόταν ο αποκλεισμός του. Αντιθέτως, τέτοιο δικαίωμα δεν παρέχεται στον προσφέροντα που έχει αποκλεισθεί οριστικά, κατά την έννοια του άρθρου 2α παρ. 2 δεύτερο εδάφιο της οδηγίας αυτής, το οποίο ορίζει ότι «Οι προσφέροντες θεωρούνται ως ενδιαφερόμενοι εφόσον δεν έχουν αποκλεισθεί ακόμη οριστικά. Ο αποκλεισμός είναι οριστικός εφόσον έχει κοινοποιηθεί στους ενδιαφερόμενους προσφέροντες και έχει θεωρηθεί νόμιμος από ανεξάρτητο όργανο προσφυγής, ή, εάν δεν μπορεί πλέον να ασκηθεί προσφυγή» (ΕΑ ΣτΕ 106/2018). Επομένως, με βάση τα ως άνω διαλαμβανόμενα η προσφεύγουσα διατηρεί έννομο συμφέρον ως προς την προβολή λόγων κατά έτερης συμμετέχουσας εταιρείας, καθόσον μάλιστα η δυνητική απόρριψη της προσφοράς της, θα

Αριθμός απόφασης: 471/2018

οδηγήσει στην ανάδειξη της ίδιας της προσφεύγουσας ως προσωρινής αναδόχου.

55. Επειδή, όσον αφορά τον δεύτερο προβαλλόμενο λόγο που αφορά την προσφορά της εταιρείας «.....», δέον ειπείν ότι, ως συνάγεται από το άρθρο 2 παρ. 6 του Παραρτήματος Β της διακήρυξης, απαιτείται ρητώς και με σαφήνεια υπεύθυνη δήλωση του συμμετέχοντος περί αποδοχής των όρων της διακήρυξης και σύνταξης οικονομικής προσφοράς.

56. Επειδή, ως βασίμως αναφέρει η προσφεύγουσα, από την ηλεκτρονική προσφορά της ως άνω εταιρείας συνάγεται **ότι δεν είχε υποβάλει την εν θέματι ρητώς απαιτούμενη από τη διακήρυξη υπεύθυνη δήλωση** είτε αυτοτελώς είτε ως μέρος της έτερης ζητούμενης από τη διακήρυξη υπεύθυνης δήλωσης τεχνικής προσφοράς, η οποία σε κάθε περίπτωση δεν περιλαμβάνει ούτε περιφραστικά το - υπό άρθρο 2 παρ. 6 εδάφιο β της διακήρυξης - περιεχόμενο της δήλωσης που δεν έχει υποβληθεί από την εταιρεία «.....».

57. Επειδή, η αρμόδια Επιτροπή διενέργειας διαγωνισμού στο πρώτο από 23/2/2018 πρακτικό της ως προς την προσφορά της εταιρείας ..... είχε διατυπώσει την γνώμη ότι «*δεν υπέβαλε την τεχνική προσφορά σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 6 της Διακήρυξης*».

58. Επειδή, εν συνεχεία, η αναθέτουσα αρχή ζήτησε διευκρίνιση ως προς την εν λόγω απαίτηση με υποβολή διευκρινιστικών εγγράφων (βλ. σκεπτ. 6-7) χωρίς να αιτηθεί ρητώς την υποβολή της υπό εξέταση υπεύθυνης δήλωσης ως αβασίμως υποστηρίζει η προσφεύγουσα.

59. Επειδή, ανταποκρινόμενη στο ως άνω αίτημα η εταιρεία ..... υπέβαλε μέσω της «επικοινωνίας» του διαγωνισμού την 22/3/2018 την από 22/3/2018 υπεύθυνη δήλωση, ψηφιακά υπογεγραμμένη και φέρουσα ηλεκτρονική υπογραφή με χρονοσήμανση. Επομένως, αβασίμως, καταρχήν υποστηρίζει η προσφεύγουσα ότι δεν υπεβλήθη ηλεκτρονικά η εν λόγω υπεύθυνη δήλωση.

60. Επειδή η αναθέτουσα αρχή με τις απόψεις της υποστηρίζει ότι έχει υποβληθεί υπεύθυνη δήλωση που αφορά την ισχύ της οικονομικής προσφοράς, από την οποία συνάγεται περιφραστικά και όχι ρητά η δέσμευση της έτερης διαγωνιζόμενης εταιρείας ως προς την αποδοχή των όρων και της

Αριθμός απόφασης: 471/2018

σύνταξης της οικονομικής προσφοράς οπότε, κατά την κρίση της αναθέτουσας αρχής, πρόκειται για επουσιώδη πλημμέλεια ήδη υποβληθέντος εγγράφου, του οποίου ήταν δυνατή η θεραπεία.

61. Επειδή, η προσέγγιση της προβληματικής της δυνατότητας διόρθωσης, συμπλήρωσης, διευκρίνισης, κλπ. των προσφορών διέπεται από μια περιπτωσιολογική νομολογία του ΔΕΕ, η οποία χαρακτηρίζεται από την προσπάθεια του τελευταίου να ισορροπήσει ανάμεσα στην τήρηση των θεμελιωδών αρχών της ίσης μεταχείρισης και διαφάνειας, από τη μια μεριά, και της σκοπιμότητας να δοθεί στις αναθέτουσες αρχές η δυνατότητα να πετύχουν, τη βέλτιστη λύση για την ικανοποίηση των δημοσίων αναγκών σε αγαθά και υπηρεσίες, από την άλλη (Δημήτριος Γ. Ράικος, Ευαγγελία Γ. Βλάχου, Ευανθία Κ. Σαββίδη, *Δημόσιες Συμβάσεις Ν. 4412/2016 Ερμηνεία κατ' άρθρο. Σχετικές διατάξεις – Νομολογία*, σελ. 953, Ε. Βλάχου).

62. Επειδή, καταρχήν, κατά την άσκηση της εξουσίας εκτίμησης την οποία διαθέτει η αναθέτουσα αρχή, οφείλει να λειτουργεί με όρους ισότητας και ειλικρίνειας και να απευθύνεται επί ίσοις όροις απέναντι στους υποψηφίους, εκτός αν υπάρχει αντικειμενικά επαληθεύσιμος λόγος που να μπορεί να δικαιολογήσει τη διαφορετική μεταχείριση των υποψηφίων στη συγκεκριμένη περίπτωση, ειδικότερα δε όταν κρίνεται ότι, λαμβανομένων υπόψη άλλων στοιχείων, η προσφορά πρέπει οπωσδήποτε να απορριφθεί (βλ. σκεπτ. 34-35 και ειδικά C-559/2010, σκέψη 43).

63. Επειδή η διακριτική ευχέρεια της αναθέτουσας αρχής αφορά, κατ' αρχήν, νομίμως υποβληθέντα δικαιολογητικά και όχι υποβληθέντα, μη νόμιμα κατά περιεχόμενο, δικαιολογητικά, καθόσον τυχόν μεταγενέστερη συμπλήρωση, των κρίσιμων μη νόμιμων δικαιολογητικών από τον οικονομικό φορέα, θα ισοδυναμούσε με ανεπίτρεπτη αντικατάστασή τους (βλ. ΔεφΑθ 319/2017). Ως εκ τούτου, η δυνατότητα διευκρινίσεων ή συμπληρώσεων δεν ερμηνεύεται υπό την έννοια η αναθέτουσα αρχή δύναται να δέχεται εν γένει διορθώσεις παραλείψεων, οι οποίες κατά τη ρητή πρόβλεψη εγγράφων της σύμβασης επάγονται τον αποκλεισμό του υποψηφίου (ΔΕΕ, Απόφαση της 6-11-2014, υπόθεση C-42/13, *Cartiera dell' Adda SpA κατά CEM Ambiente SpA*, σκ. 46).

Αριθμός απόφασης: 471/2018

64. Επειδή, εν προκειμένω, καθίσταται σαφές ότι ελλείπει δικαιολογητικό, το οποίο κατά παράβαση του οικείου όρου της διακήρυξης και της αρχής της τυπικότητας δεν έχει υποβληθεί και ως εκ τούτου δεν πρόκειται περί επουσιώδους πλημμέλειας, που δύναται να θεραπευθεί και δη με την εκ των υστέρων υποβολή του ως άνω δικαιολογητικού (βλ. ΔΕΚ. Απόφαση C-42/13 *Cartiera dell' Adda SpA κατά CEM Ambiente SpA*, σκ. 50, ΕΑ ΣΤΕ 184/2017, ΔεφΑθ, 387/2017, ΕΑ Στε 422/2009, 867/2009).

65. Επειδή, περαιτέρω, έχει κριθεί ότι η αναθέτουσα αρχή, εάν δεχόταν την υποβολή εγγράφων που απαιτούνται από την διακήρυξη προς συμπλήρωση της αρχικής προσφοράς υποψηφίου, θα τον ευνοούσε αδικαιολόγητα σε σχέση με τους λοιπούς υποψηφίους και θα παραβίαζε, κατ' επέκταση, τόσο τις αρχές της ίσης μεταχείρισης των οικονομικών φορέων και της απαγόρευσης των διακρίσεων μεταξύ του, όσο και τη συνακόλουθη υποχρέωση διαφάνειας, τις οποίες οι αναθέτουσες αρχές οφείλουν να τηρούν (ΔΕΕ, Απόφαση της 4.5.2017, C-387/14, *Espaprojekt sp. z.o.o. κατά Wojewodzwo Lodzkie*, σκ. 42-44.)

66. Επειδή με την προσβαλλόμενη πράξη η αναθέτουσα αρχή, όλως απαραδέκτως απεδέχθη, το πρώτον μη νομίμως υποβληθέν δικαιολογητικό κατά σαφή παραβίαση των άρθρων 91 και 102 παρ. 2 και 3 του Ν. 4412/2016, της διακήρυξης αλλά και της πάγιας νομολογίας (βλ. σκεπτ 30-35).

Επομένως, και ο δεύτερος προβαλλόμενος λόγος της προσφυγής κρίνεται ως βάσιμος.

67. Επειδή γίνεται δεκτή εν συνόλω η εισήγηση.

68. Επειδή, κατ' ακολουθίαν, πρέπει να γίνει δεκτή η κρινόμενη προδικαστική προσφυγή.

69. Επειδή, ύστερα από την προηγούμενη σκέψη, πρέπει να επιστραφεί στην προσφεύγουσα το παράβολο που κατέθεσε ποσού ευρώ τεσσάρων χιλιάδων εννιακοσίων (4.900,00€).

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται την Προδικαστική Προσφυγή

Αριθμός απόφασης: 471/2018

Ορίζει την επιστροφή στην προσφεύγουσα του παραβόλου ποσού ευρώ τεσσάρων χιλιάδων εννιακοσίων (4.900,00€).

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στις 31 Μαΐου 2018 και εκδόθηκε την 19^η Ιουνίου 2018 στον Άγιο Ιωάννη Ρέντη.

Η Πρόεδρος

Ειρήνη Ε. Αψοκάρδου

Η Γραμματέας

Μαρία Μανώλογλου